Министерство образования и науки Российской Федерации
Министерство образования и науки Российской Федерации
Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение
высшего образования
«Чувашский государственный педагогический университет им. И. Я. Яковлева»

Центр дополнительного образования

УТВЕРЖДАЮ:

Проректор по УР
_____________/Д. Е. Иванов/

«___»_____________20___г.

Рабочая программа дисциплины

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ТЕКСТА

Дополнительная профессиональная программа
профессиональной переподготовки
«Теория и методика обучения чувашскому языку и литературе»

ЧЕБОКСАРЫ 2017

Содержание

1 Планируемые результаты обучения дисциплины (модуля)………….....................3
2 Учебно-тематический план освоения дисциплины (модуля) ……….………...3
2.1 Содержание разделов дисциплины (модуля) ………….………….………..3
2.2 Распределение видов учебной работы по разделам дисциплины (модуля) ….4
3 Список рекомендуемых источников ……………….…………………………4
3.1 Основная и дополнительная литература ……………………………………..4
3.2 Периодические издания ……………………………………………………….4
3.3 Ресурсы сети Интернет ………………………………………………………..4
4 Фонд оценочных средств ……………………………………………………..5

1. **Планируемые результаты обучения дисциплины:**

- овладение методологией комплексного анализа текста, способствование повышению общефилологической подготовки слушателей и усилению ее профессиональной направленности;

– освоение слушателями основных теоретических положений о языковой системе, языковых единицах, их свойствах и функционировании;

– обучение использованию языковых средств в соответствии с целями общения;

– выработка у студентов навыков сравнительно-сопоставительного анализа.

В результате изучения дисциплины слушатель должен:

знать:

– основные признаки текста, текстовые категории;

– текстообразующие возможности языковых единиц разных уровней;

– методы и приемы комплексного анализа текста.

уметь:

– выделять и анализировать текстовые единицы, обеспечивающие связность и целостность текста;

– анализировать единицы различных уровней языковой системы в единстве их содержания, формы и функций;

владеть навыками:

– комплексного анализа текста.

2. Учебно-тематический план освоения дисциплины (модуля)

2.1 Содержание разделов дисциплины (модуля)

№ раз-дела	Наименование раздела	Содержание раздела дисциплины	Форма текущего контроля
1.	Текст как объект комплексного исследования	Предмет, цели и задачи курса. Многоаспектность изучения текста: текст как объект лингвистического, стилистического анализов.	Выступление на практическом занятии
2.	Основные признаки текста	Понятие о тексте. Вопрос об определении текста. Основные признаки текста. Проблема определения признаков текста.	Выступление на практическом занятии Коллоквиум
3.	Механизмы образования текста. Речевая организация текста	Высказывание как минимальная единица текста. Компоненты высказывания – тема и рема. Понятие структурной связанности текста. Понятие цельности текста. Межфразовое единство (сложное синтаксическое целое) как единица семантико-синтаксическая. Абзац как единица композиционно-стилистическая	Выступление на практическом занятии Коллоквиум
4.	Функционально-смысловые типы речи	Типы речи (изложения): описание, повествование, рассуждение. Описание. Цель описания, его построение. Элементы описания. Синтаксическая структура описания. Повествование. Цель повествования, его построение. Структура повествования. Рассуждение. Цель рассуждения, его построение. Разновидности рассуждений	Выступление на практическом занятии Коллоквиум
5.	Структура текста и факторы текстообразования	Структура текста: его уровни и единицы. Текстообразующие возможности языковых единиц разных уровней. Текст как структурно-семантическое образование	Выступление на практическом занятии Коллоквиум
6.	Типы и разновидности текстов	Текст монологический и диалогический. Различение авторской и прямой речи. Формы представления чужой речи. Тексты официальные, специальные, научно-популярные, публицистические, художественные; справочные, инструктивные	Выступление на практическом занятии Тестирование

2.2 Распределение видов учебной работы по разделам дисциплины (модуля)

№ раздела	Наименование разделов (тем)	Количество часов				
		Всего	Аудиторная работа			СР
			Л	ПЗ	ДОТ	
1	2	3	4	5	6	7
1	Текст как объект комплексного исследования	6	0	2		4
2	Основные признаки текста	6	0	2		4
3	Механизмы образования текста. Речевая организация текста	6	0	2		4
4	Функционально-смысловые типы речи	6	0	2		4
5	Структура текста и факторы текстообразования	8	0	2	2	4
6	Типы и разновидности текстов	8	0		4	4
	Итого	**40**	0	10	6	24

3. Список рекомендуемых источников

3.1 Основная и дополнительная литература

а) основная литература:

1. Теория текста : учеб. пособие / Ю. Н. Земская и др. ; под ред. А. А. Чувакина. – 3-е изд., стер. – Москва : Флинта : Наука, 2012. – 223 с.

2. Чернявская, В. Е. Лингвистика текста. Лингвистика дискурса : учеб. пособие / В. Е. Чернявская. – 2-е изд, стер. – Москва : Флинта : Наука, 2014. – 202 с.

б) дополнительная литература

1. Бабенко, Л. Г. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика : учебник, практикум : для вузов по спец. "Филология" / Л. Г. Бабенко, Ю. В. Казарин. – 5-е изд. – Москва : Флинта : Наука, 2008. – 496 с.

2. Анисимова, Е. Е. Лингвистика текста и межкультурная коммуникация : (на материале креолизов. текстов) / Е. Е. Анисимова. – Москва : Academia, 2003. – 124 с. : ил. – (Высшее образование).

3. Бабенко, Л. Г. Лингвистический анализ художественного текста : теория и практика : учебник, практикум : для вузов по спец. "Филология" / Л. Г. Бабенко, Ю. В. Казарин. – Москва : Флинта : Наука, 2003. – 496 с.

4. Никитинская, Р. П. Лингвистический анализ художественного текста : учеб.-метод. пособие для студентов 5 курса филол. фак. пед. ин-та / Р. П. Никитинская. – Чебоксары : Чуваш. гос. пед. ун-т, 1993. – 48 с.

5. Николина, Н. А. Филологический анализ текста : учеб. пособие для пед. вузов по спец. 032900 – Рус. яз. и лит / Н. А. Николина. – Москва : Academia, 2003. – 255 с. – (Высшее образование).

6. Ушакова, Г. М. Комплексный анализ текста : интерпретация, модели, схемы, разборы : учеб.- метод. пособие для студентов фак. рус. филологии / Г. М. Ушакова, С. Л. Труфанова ; под ред. Г. А. Анисимова. – Чебоксары : Чуваш. гос. пед. ун-т, 2002. – 79 с.

3.2 Периодические издания

Журнал «Вопросы языкознания» - Москва

3.3 Ресурсы сети Интернет

Базовый набор программ: ОС Windows 7. Профессиональная 64bit; Office Standard 2010 Russian (Подписка для вузов DreamSpark, ООО «Софт Лайн Трейд», договор Tr127981 от 03.12.2014); KasperskyEndpointSecurity для бизнеса (ООО «Датум» договор №164 от 25.05.2016) – браузер Яндекс, Google Chrome, Opera, Mozilla Firefox

https://ru.wikipedia.org/wiki

https://ru.chuvash.org/wiki

4 Фонд оценочных средств

Примерный перечень вопросов к практическим занятиям

Раздел 1. Текст как объект комплексного исследования

Тема 1. Предмет, цели и задачи курса.

1. *Основные подходы к изучению текста.*
2. *Направления изучения текста.*
3. *Проблема определения текста как объекта лингвистического анализа.*

Раздел 2. Основные признаки текста

Тема 1. Понятие о тексте. Вопрос об определении текста. Основные признаки текста.

1. *Факторы и категории текстообразования.*
2. *Различные подходы к определению текста.*
3. *Проблема определения признаков текста.*
4. *Системные признаки текста.*
5. *Средства связности.*
6. *Основные средства межфразовой связи.*

Раздел 3. Механизмы образования текста. Речевая организация текста

Тема 1. Высказывание как минимальная единица текста. Компоненты высказывания – тема и рема (данное и новое). Понятие структурной связанности и цельности текста.

1. *Однообъектные и разнообъектные высказывания.*
2. *Информативные и верификативные высказывания.*
3. *Порядок следования компонентов высказывания.*
4. *Оформление тема-рематической последовательности.*
5. *Ключевые слова.*
6. *Виды повторной номинации. Основные функции повторной номинации в разных текстах.*
7. *Повторная номинация на уровне лексическом, стилистическом, морфологическом, синтаксическом.*

Раздел 4. Функционально-смысловые типы речи

Тема 1. Описание. Цель описания, его построение. Элементы описания. Виды описания.

1. *Что такое описание? Цель описания.*
2. *Структура описания.*
3. *Описание с качественной ремой.*
4. *Описание с предметной ремой.*
5. *Описание с ремой динамического состояния.*
6. *Описание с импрессивной ремой.*

7. *Описание в художественной речи.*
8. *Научное описание.*
9. *Описание в деловой речи.*

Тема 3. Повествование. Структура повествования. Рассуждение. Разновидности рассуждений.

1. *Что такое повествование?*
2. *Функции повествования.*
3. *Разновидности повествования.*
4. *Типичные способы построения повествования.*
5. *Правила составления повествования.*
6. *Начало, середина и конец повествования.*
7. *Основные признаки рассуждения.*
8. *Композиция текстов-рассуждений.*
9. *Рассуждение-доказательство.*
10. *Рассуждение-объяснение.*
11. *Рассуждение-размышление.*

Раздел 5. Структура текста и факторы текстообразования

Тема 1. Понятие о структуре текста. Уровни текста. Единицы текста.

1. *История изучения структуры текста. Типы структур текста.*
2. *Информационно-смысловой уровень текста.*
3. *Прагматический уровень текста.*
4. *Единицы текста на семантико-структурном уровне.*
5. *Единицы текста на композиционном уровне.*

Тема 2. Текстообразующие возможности языковых единиц разных уровней.

1. *Роль звуковых единиц в тексте.*
2. *Текстообразующая роль морфем в тексте.*
3. *Текстообразующие возможности слов.*
4. *Ассоциативные связи слов.*
5. *Теории в изучении семантической структуры предложения.*
6. *Факторы, определяющие текстообразующие потенциипредложения.*

Раздел 6. Типы и разновидности текстов

Тема 1. Монологический и диалогический тексты. Авторская и прямая речи. Формы представления чужой речи.

1. *Виды монологических текстов.*
2. *Особенности построения монологического текста.*
3. *Формы диалогичности.*
4. *Средства диалогизации.*
5. *Формы представления авторства в различных текстах.*
6. *Форма прямой речи.*
7. *Форма косвенной речи.*
8. *Несобственно-прямая речь.*

Тема 2. Официально-деловые, научно-популярные тексты и их лингвистические особенности.

1. *Разновидности официально-деловых текстов.*
2. *Особенности построения текста в официально-деловом стиле.*
3. *Лексические особенности официально-деловых текстов.*
4. *Словообразовательные и морфологические особенности официально-деловых текстов.*
5. *Синтаксические особенности официально-деловых текстов.*
6. *Научно-популярный текст как предмет лингвистического описания.*

7. *Функциональные особенности научно-популярного текста.*
8. *Лексические особенности научно-популярных текстов.*
9. *Словообразовательные и морфологические особенности научно-популярных текстов.*
10. *Синтаксические особенности научно-популярных текстов.*

Тема 3. Публицистические тексты и их лингвистические особенности. Особенности художественных текстов.

1. *Основные свойства и признаки публицистического стиля.*
2. *Особенности построения текста в публицистическом стиле.*
3. *Лексические особенности публицистических текстов.*
4. *Словообразовательные и морфологические особенности публицистических текстов.*
5. *Синтаксические особенности публицистических текстов.*
6. *Типы художественных текстов.*
7. *Эстетическая функция художественного текста.*
8. *Образность художественного текста.*

Фонды тестовых заданий

Уровень А

1. Текст тĕсĕсене палăртакан хурава тĕрĕс тупăр.
1) пуплев, ăслав, тăнлав
2) ăслав, калав, сăнлав
3) калав, сăнлав, тăнлав

2. Илемлĕ текст ытти сенчен мĕнпе уйрăлса тăрать?
1) çыхăнулăхĕпе
2) сăнарлăхĕпе
3) пĕлтерĕшĕпе

3. Илемлĕ текста фонетика енчен тишкернĕ чух ытларах мĕне пăхаççĕ?
1) сăмахсенчи сасăсемпе саспаллисен хисепне
2) сасăсен пахалăхне
3) аллитераци тата ассонанс тĕслĕхĕсене

4. Текста синтаксис енчен тишкернĕ чух ытларах мĕне пăхаççĕ?
1) сăмах майлашăвĕсене пурне те тишкернине
2) предложенисене пурне те тишкернине
3) тĕп шухăша палăртма пулăшакан синтаксис мелĕсене

5. Мĕнле текста лингвистика енчен тишкерме юрать?
1) наука текстне кăна
2) илемлĕ текста кăна
3) кирек мĕнле текста та

6. *Чăваш чĕлхинчи [у] вăл –*
1) малти ретри, вăта пусăмри, тутапа калакан уçă сасă
2) кайри ретри, вăта пусамри, тутапа калакан уçă сасă
3) кайри ретри, çӳлти пусăмри, тутапа калакан уçă сасă

7. Чăваш чĕлхинчи [ă] вăл –
1) кайри ретри, вăта пусăмри, тутапа каламан уçă сасă
2) кайри ретри, вăта пусăмри, тутапа каламан уçă сасă
3) кайри ретри, çӳлти пусăмри, тутапа калакан уçă сасă

8. Чăваш чĕлхинчи [и] вăл –
1) малти ретри, вăта пусăмри, тутапа каламан уçă сасă
2) малти ретри, вăта пусамри, тутапа каламан уçă сасă
3) малти ретри, çӳлти пусăмри, тутапа каламан уçă сасă

9. Сингармонизм вăл –
1) уçă сасăсен рет килĕшĕвĕ
2) уçă сасăсемпе хупă сасăсен килĕшĕвĕ
3) уçă сасăсем тухса ӳкни

Уровень Б

1. Пĕр-пĕр ĕç е пурнăçри пулăм çинчен йĕркипе каласа панине мĕн теççĕ? **(калав)**

2. Çут çанталăка, тавралăха, çыннăн сăн-сăпатне, кăмăл-туйăмне, кĕлетки-çурамне тата ыттине те сăнланине мĕн теççĕ? **(сăнлав)**

3. Пĕр-пĕр ĕç е пулăм-тăрăм, çыннăн ĕçĕ-хĕлĕ, вуланă кĕнеке пирки шухăшланине, ăнлантарма, ĕнентерме тăрăшнине мĕн теççĕ? **(ăслав)**

4. Илнĕ текста мĕнле мелпе çырнă?

Эй, мăнтарăн этем пурнăçĕ, этем ĕмĕчĕ, ĕмĕр тулашакан, ĕмĕр темĕн шыракан тăранми кăмăл! Ăçта-ши унăн канăçлăхĕ, ăçти сĕм вăрманта çухалнă-ши, хăш йывăç хăвăлне кĕрсе пытаннă-ши унăн лăпкă йăви? Сайра-сайра хушăра кăна чĕре тӳлек уçланка пырса тухать, хĕвел ăшшипе йăпанса пăхать. Анчах – пĕр самант кăна, пĕр кĕске самант чухлĕ çеç. Вара каллех ăшри шĕкĕ вăранать, чĕрене малалла кишĕклеме тытăнать (Хв.Уяр). **(ăслав)**

5. Илнĕ текста мĕнле мелпе çырнă?

Салампи йăрăс кĕлеткине кăштах авса малалла пĕшкĕннĕ, пуçне сулахай хулпуççи çинелле таярахуснă. Çутă çӳлтен ӳкнĕрен унăн авăк куç харшийĕсем айне, илемлĕ тӳрĕ сăмси айне, ачанни пек ачаш тути айне, çаврака пĕчĕк янахĕ айне, путăклă шурă мăйĕ çине мĕлке ӳкнĕ. Тӳп-тӳрĕ уснă çӳç çулĕ, çамрăклах пĕркеленме пуçланă çамки, уçă çил çинче хĕрелнĕ пичĕ, витĕр курăнакан çӳхе хăлха çунаттисем çуталса тăраççĕ. Хулăн çырă çивĕт малалла уснă. Тăпăл-тăпăл кăкăрĕсем меллĕн çĕкленнĕçемĕн платье умĕнчи пĕрмесем пĕрре сарăлаççĕ, тепре пĕрĕнеççĕ (А. Артемьев). **(сăнлав)**

6. Сăмах пĕлтерĕшне пăсни, литература чĕлхине кĕмен сăмахсемпе, формăсемпе, сăмах ушкăнĕсемпе уçă курнине мĕнле калаçу теççĕ? **(ансат калаçу)**

Уровень В

1. Текст тĕсĕсене палăртакан хуравсене тупăр.
1) сăнлав
2) пуплев
3) калав
4) ăслав
5) тăнлав

2. Çырулла пуплеври текст тĕсĕсене тĕрĕс палăртăр.
1) сыпăнчăклă, параллельлĕ, хутăш
2) параллельлĕ, сыпăнчăклă, çыхăнуллă
3) сыпăнчăклă, хутăш, пĕрлĕхлĕ

3. *Чăваш чĕлхинчи уçă сасăсем мĕнле паллăсемпе уйрăлса тăраççĕ?*
1) рет паллипе
2) çемçелĕх паллипе
3) пусăм паллипе
4) тута паллипе

4. Чăваш вокализмĕн законĕсене тупса палăртăр.
1) сингармонизм законĕ
2) сăмахра икĕ е ытларах уçă сасă юнашар тăма пултарайманни
3) уçă сасăсен пахалăхĕ хупă сасăран килни
4) уçă сасăсен пахалăхĕ ударенирен килменни
5) сăмахри сыпăксем тĕрлĕрен пулни

Уровень Г

1. Терминсене вĕсен пĕлтерĕшне ăнлантарнисемпе шайлаштарăр.

1) пĕлтерекеннипе итлекенни пĕр-пĕринпе ылмашанса пынине пĕлтерекен пуплев	1) диалог
2) пĕри калаҫнипе, тепĕр енĕ ăна итленипе йĕркеленекен пуплев	2) монолог
3) темиҫен калаҫнипе йĕркеленекен пуплев	3) полилог

2. Терминсене вĕсен пĕлтерĕшне ăнлантарнисемпе шайлаштарăр.

1) ĕҫлĕ стиль	1) ĕҫ хучĕсенче, законсемпе инструкцисенче палăрать
2) публицистика стилĕ	2) хаҫат-журналта, теле-радиопередачăсенче, пухура е митингра тухса калаҫнинче палăрать
3) илемлĕ стиль	3) илемлĕ литературăра палăрать

3. Текст тĕсĕсене ăнлантарнисемпе шайлаштарăр.

1) параллельлĕ текстра	1) темиҫе предложенин теми пĕр ситуаципе, пĕр-пĕр сăнлăхпа ҫыхăнать
2) сыпăнчăклă текстра	2) умĕн калани хыҫҫăнхишĕн тема пулать, хыҫҫăнхин реми малалли предложенишĕн тема пулать
3) хутăш текстра	3) сыпăнчăклă текстпа параллельлĕ текст пĕр-пĕринпе ылмашăнса пыраҫҫĕ

Уровень Д

1. Предложенисене кирлĕ пек вырнаҫтарса текст йĕркелĕр.

1) Ҫуначĕсене ҫăмăллăн авăса-авăса ҫӳлелле хăпарчĕ те куҫа йăмăхтаракан тӳпере тăмăч ҫухалчĕ. (4)

2) Ҫурхи хĕвелпе ҫап-ҫутă ҫуталса тăракан ҫӳллĕ тӳпере тăрисем юрлани янăрать. (1)

3) Акă умранах, йăвă калча ăшĕнчен, тепĕр тăри ҫĕкленчĕ. (2)

4) Кăшт хăпарсанах юрлама тытăнчĕ. (3)

2. Предложенисене кирлĕ пек вырнаҫтарса текст йĕркелĕр.

1) Пантюхин бригадирăн та хальхинче ҫавăн пек пулчĕ. (4)

2) Хăш-пĕр чухне ҫапла килсе тухать-ҫке: ху ялан курса тăракан, пĕлекен тавра-лăхри ун пек-кун пек пĕчĕк улшăнусене малтанлăха асăрхасах та каймастăн. (1)

3) Асăрхасан та вĕсем пирки апла-капла шухăшласа пăхмастăн. (2)

4) Каярахпа, мĕнле те пулин пăтăрмах ҫитсе ҫапăнсан ҫеҫ, ăна-кăна ăнкарма тытăнатăн. (3)

3. Предложенисене кирлĕ пек вырнаҫтарса текст йĕркелĕр.

1) Ҫапах та сан Атăлпа Сăр хушшине вырнаҫнă йăмраллă ялусемпе ҫĕнĕ хулусем, тыр-пуллă хирӳсемпе ешĕл вăрманусем тунсăхланă чĕремшĕн виҫесĕр хаклă, тăван кĕтесĕм! (4)

2) Тĕрлĕ енче, нумай ҫĕр-шывсенче пулса куртăм эпĕ, ҫапах сан пек чуна килĕшнĕ ҫĕр урăх тупаймарăм. (2)

3) Эй, нихҫан асран кайми куҫ тулли тăван кĕтесĕм! (1)

4) Карпатри ҫӳллĕ тусем те, Кавказри шарлак шывсем те, Крымри кипариссемпе пальмăсем те, Ҫĕпĕрти сĕм-сĕм вăрмансем те, Карелири ҫап-ҫутă кӳлĕсем те ҫук кунта. (3)

Коллоквиум

1. Текст как объект лингвистического анализа.
2. Виды лингвистического анализа текста.
3. Текст как объект стилистического анализа.
4. Основные признаки текста.

5. Структура текста: его уровни и единицы.
6. Высказывание как минимальная единица текста.
7. Межфразовое единство как единица семантико-синтаксическая.
8. Абзац как единица композиционно-стилистическая.
9. Типы речи (изложения).
10. Монологические и диалогические разновидности текста.
11. Цельность и связность текста.
12. Описание, его построение. Элементы описания.
13. Синтаксическая структура описания.
14. Повествование, его построение.
15. Структурные особенности повествования.
16. Рассуждение, его построение.
17. Структура текста: его уровни и единицы.
18. Текстообразующие возможности языковых единиц разных уровней.
19. Текстообразующая роль образных средств.
20. Текст как структурно-семантическое образование.
21. Официально-деловые тексты и их разновидности.
22. Научные тексты и их разновидности.
23. Публицистические тексты и их разновидности.
24. Художественные тексты и их разновидности.
25. Изобразительно-экспрессивные средства языка (тропы, фигуры).
26. Текст как система. Единицы текста. Единицы членимости текста.
27. Связность текста на различных уровнях языковой структуры.
28. Информативность текста, типы информации в тексте.
29. Функционально-смысловые и функционально-стилистические типы текстов.
30. Функционально-смысловые типы речи.
31. Функционально-стилистические характеристики текста.
32. Приемы и методы анализа текстов разных жанров.
33. Специфика анализа художественного текста.
34. Основные признаки текста: целостность, связность, воспроизводимость.

Примерный перечень вопросов к зачету

1. Виды лингвистического анализа текста
2. Текст как объект стилистического анализа
3. Стилистический анализ разных текстов
4. Понятие текста. Подходы к определению текста
5. Основные признаки текста
6. Цельность и связность текста
7. Классификация текстов
8. Высказывание как минимальная единица текста
9. Компоненты высказывания – тема и рема
10. Абзац, его разновидности
11. Типы речи (изложения): описание, повествование, рассуждение
12. Описание. Цель описания, его построение
13. Описание. Элементы описания
14. Синтаксическая структура описания
15. Повествование. Цель повествования, его построение
16. Повествование. Структура повествования
17. Рассуждение. Цель рассуждения, его построение
18. Структура текста: его уровни и единицы
19. Текстообразующие возможности языковых единиц

20. Текстообразующие возможности лексических единиц
21. Текстообразующие возможности предложений
22. Текст как структурно-семантическое образование
23. Единицы текста
24. Текстообразующая роль образных средств
25. Функционально-стилистические типы текстов
26. Особенности монологических текстов
27. Особенности диалогических текстов
28. Особенности научных текстов
29. Особенности официально-деловых текстов
30. Особенности публицистических текстов
31. Особенности художественных текстов
32. Лексический анализ текста
33. Формы представления чужой речи
34. Что такое синтаксический анализ текста? Его составляющие
35. Роль лексического анализа в лингвистическом анализе текста
36. Роль союзов в организации связного текста
37. Роль частиц в организации связного текста
38. Структурная организация текста
39. Коммуникативная организация текста
40. Стилистический анализ текста
41. Функционально-стилевая принадлежность текста
42. Составляющие лингвистического анализа текста
43. Синтаксический аспект лингвистического анализа текста
44. Морфологический аспект лингвистического анализа текста
45. Стилистический аспект лингвистического анализа текста
46. Синтаксический анализ сложных предложений внутри ССЦ
47. Взаимодействие разных уровней связности текста
48. Связность текста на лексическом уровне
49. Морфологический уровень связности текста
50. Единицы членимости текста: высказывание, фрагмент текста, сложное синтаксическое целое, абзац
51. Структурные особенности научных текстов
52. Структурные особенности научно-популярных текстов
53. Структурные особенности публицистических текстов
54. Структурные особенности официально-деловых текстов
55. Структурные особенности художественных текстов
56. Уровни и единицы текста
57. Основные признаки текста: целостность, связность, воспроизводимость.
58. Специфика анализа художественного текста
59. Приемы и методы анализа текстов разных жанров

Министерство образования и науки Российской Федерации
Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение
высшего образования
«Чувашский государственный педагогический университет им. И. Я. Яковлева»

Центр дополнительного образования

УТВЕРЖДАЮ:

Проректор по УР

_______________ /Д. Е. Иванов/

«____»_____________20___г.

Рабочая программа дисциплины

ИСТОРИЯ ЧУВАШСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Дополнительная профессиональная программа
профессиональной переподготовки
«Теория и методика обучения чувашскому языку и литературе»

ЧЕБОКСАРЫ 2017

Содержание

1 Планируемые результаты обучения дисциплины (модуля)……………….......3
2 Учебно-тематический план освоения дисциплины (модуля) ……….................3
2.1 Содержание разделов дисциплины (модуля) ………………………..................3
2.2 Распределение видов учебной работы по разделам дисциплины (модуля) 17
3 Список рекомендуемых источников ………………………………………………….18
3.1 Основная и дополнительная литература ………………………………………18
3.2 Периодические издания ……………………………………………………………..18
3.3 Ресурсы сети Интернет ……………………………………………………………..18
4 Фонд оценочных средств ……………………………………………………………18

1. Планируемые результаты обучения дисциплины:

- осуществление процесса обучения истории родной (чувашской) литературы в соответствии с образовательной программой;
- планирование и проведение учебных занятий по родной (чувашской) литературе с учетом специфики тем и разделов программы и в соответствии с учебным планом;
- использование современных научно обоснованных приемов, методов и средств обучения истории родной (чувашской) литературы, в том числе технических средств обучения, информационных и компьютерных технологий;
- применение современных средств оценивания результатов обучения;
- воспитание учащихся как формирование у них духовных, нравственных ценностей и патриотических убеждений;
- реализация личностно-ориентированного подхода к образованию и развитию обучающихся с целью создания мотивации к обучению;
- организация контроля за результатами обучения и воспитания;
- организация самостоятельной работы и внеурочной деятельности учащихся.

В результате изучения дисциплины студент должен:

ЗНАТЬ:

- периодизацию и новые направления в литературе конца XX и начала XXI веков;
- основные направления литературы 1986-1990 гг.;
- основные тенденции литературы 2000-2014 гг.;

УМЕТЬ:

- использовать теоретические знания на практике;
- раскрыть особенности развития родной литературы в контексте с литературой разных народов;
- находить основные течения в литературе разной эпохи;
- писать конспекты, рецензии и аннотации на произведения;
- анализировать творчество чувашских писателей;
- анализировать актуальные проблемы истории, теории и практики произведений разных жанров;
- делать сравнительно-сопоставительные анализы произведений литератур разных народов;

ВЛАДЕТЬ НАВЫКАМИ:

- выразительного чтения и теории литературы;
- техникой и спецификой анализа художественного текста;
- сравнительно-сопоставительного анализа произведений литератур разных народов.

2. Учебно-тематический план освоения дисциплины (модуля)

2.1 Содержание разделов дисциплины (модуля)

№ раздела	Наименование раздела	Содержание раздела	Форма текущего контроля
1	2	3	4
1	История зарождения чувашской письменности (с древности до 18 века)	Чăваш этносĕн аталану тапхăрĕсене культурăпа литература çул-йĕрĕпе танлаштарса палăртни. Эрăсене, саманасене, тапхăрсене, вăхăтсене,ĕмĕрсене уйăрни, ăна ўкерчĕклесе кăтартни. Вăтам, Тĕп Азири, Алтайри, Кавказри, Атăлçи Пăлхарти халăхсен авалхи пĕрлехи палăкĕсем. Авалхи çырулăх, кивĕ çырулăх тата çĕнĕ çырулăхри хайлавсем. Вĕренўре кирлĕ	Выступление на занятиях Анализ текстов

		тĕпчевсем, кĕнекесем, программăпа пĕлў калăпăшĕ, ĕç мелĕсем. Чăваш халăхĕ мĕнле пулса кайни çинчен çырнă кĕнекесене тишкерсе тухни. Тавлашуллă ыйтусемпе çирĕпленнĕ шухăшсем. Сăмахлăх – халăх пурнăçĕн тĕкĕрĕ. Авалхи пурнăçа сăнарланă халăх сăмахлăхĕнчи жанрсемпе çыруллă литературăри ĕлĕкхи тата хальхи хайлавсем. Истори чăнлăхĕпе литературăри историлĕх. Археологи, лингвистика, чĕлхепе сăмахлăх упраса хăварнă тĕслĕхсен пĕлтерĕшĕ. Чăваш хаймакĕсем (мифсем), хачмаксем (легендăсем) авалхи çынсен тĕнчекурăмне палăртса тăни, чăваш несĕлĕсен курăмĕ. Тĕнче вĕтентĕвĕн никĕсне кĕни (тăватă енлĕ тĕнче, кăвак тĕнче (уçлăх), çўлти тĕнче, çут тĕнче, леш тĕнче* Хор çулĕ, Сет кўлли, чĕлхесемпе сăвап-кĕлĕсем, ырăсемпе хаярсен йышĕ*çыруллă тĕрĕ, эпос, халапсемпе истори юррисем. Авалхи сăмахлăхпа литература çыхăнăвĕ. Фольклорăн литературăри элемĕсемпе (символĕсемпе) сăнарĕсем. Байкал, Енисей, Орхон, Селенга, Талас чул юписен çырăвĕсем. кўл текĕнпе Баласахун çырăвĕсем. Вĕсенче ўкерĕнсе юлнă истори, пулăмсемпе çынсем. Калавсенчи илемлĕх мелĕсем, чăваш сăмахлăхĕнчипе пĕр пек пуплевсем. Тĕрĕк тата авалхи тĕрĕксен руна (вăрттăн) çырулăхĕн пахалăхĕсемпе пĕлтерĕшĕ. Авалхи картпа савăл çырăвĕсен Тухăçра (сăкăт, манихей, уйкур çырăвĕ) тата Анăçра (Дунай, Скандинави) упранса юлнă тĕслĕхĕсем. Чăваш карчĕн авалхи алфавитсен йышĕнчи вырăнĕ. Юпа çырăвĕсем, тутăр çинчи пилсем, кĕтўç патакĕсенчи ваттисен сăмахĕсем. (Икшу, Çичшу, Атăл, Ĕнчĕ, Байкал, Пăлхаш, Кăвак ту, Ылтăн ту тата ытти вырăнсенче) упранса юлнă ăспурлăх палăкĕсемпе еткерлĕх йĕрĕ. «Гильгамеш», «Хăтлă пĕлў» «Тĕрĕк чĕлхисен сăмахсарĕ» тата ытти хайлавсен тишкерĕвĕ. Аслă Пăлхар патшалăхĕн историйĕ тата тĕнчене сарăлнă еткерĕ. Кăпрат тăхăмĕсен çул-йĕрĕ. Культурăпа сăмахлăхĕн упранса юлнă тĕслĕхĕсем. Йăла-йĕркепе тĕн-ĕненў пайрăмĕсем Аслă Пăлхар каханатĕнчи ытти халăхсен тĕслĕхĕсемпе пĕр илни. Атăлçи Пăлхар патшалăхĕпе халăхĕсен кун-çулĕ,	

упранса юлнă палăкĕсем. Ахмед ибн Фадлан Абу Хамид Якуб Нуман тата ытти хронистсем çырса хăварнисем. Кул Гали, Сулейман Тавăчĕ Саксин-Суварĕ Тата ытти çыравçăсен пултарулăхĕ. Атăлçи Пăлхар арканă хыççăн вĕреннĕ çынсем Тухăçа туртăнни, тĕрĕк е араб витĕмне кĕрсе кайни. Кул Гали, Шăхаль Марчанĕ, Калай Малля, Вăтăр Юман пурнăçĕсемпе пултарулăхĕ. Пăлхарсемпе сăварсен пусмăр айĕнчи лару-тăрăвĕ. Çĕнĕрен ураланма пăхни. Хурлăхпа кĕрешӳ юррисем. Искей Пайтулĕн пурнăçĕпе пултарулăхĕ. Вырăс патшалăхĕнчи пурнăç уйрăмлăхĕсем. Аякран килнĕ çулçӳревçĕсен тĕпчевĕсем. Вăтам ĕмĕрсенчи литературăн хальхи пĕлтерĕшĕ. Хĕрес чиркĕвĕпе халăх тĕнĕ-ĕненĕвĕ кĕрешни, шкул витĕмĕпе çуралнă хайлавсем.

Халăх сăмахлăхĕпе çырулла литература икĕ йĕрпе пынин сăлтавĕсем. Тĕн тата этносăн харкам ăнĕ. Чăваш культурине ислам витĕм кӳни. Валĕм хуçа тата унăн кульчĕ. Чăвашсене православие çавăрнă тапхăрсем. Тĕнпе этнос ăнĕн çыхăнăвĕ. Чăваш этносĕн ăнĕ йĕркеленни тата улшăнни. Этнос аталанăвĕн фазине историри пулăмсемпе çыхăнтарни.

Малтанхи ӳкĕтлевçĕсем. Чăваш ялне Византии культури çитни. Якуп Ордикеев чиркӳçĕ. Охатер Томеев пурнăçĕ. Унăн ыйтса çырнийĕ, унти автор ăнĕ.

Малтанхи сăмах пуххисемпе хуравсем. Автор сăнарĕ Автор-калуçă, автор-çыравçă тата автор-çын пайсенчен йĕркеленни. Сăмах пуххисенчи автор сăнарĕ. Г.Ф. Миллерăн сăмах пуххийĕ (1733), «Шупашкар диалекчĕпе çырнă хăш-пĕр чăваш сăмахĕсем» ал çыру (1733). В.Н. Татищев анкети (1737), унти хуравсен авторĕсем. Автор ăнĕн сийĕсем: космос ăнĕ, ушкăнсен ăнĕ, пайăр çын ăнĕ. Хуравсенчи автор ăнĕ чăвашăн çураçу идейине пăхăнни, унти ухмаха супнин тымарĕсем. Хуравсенчи йăла калавĕсем, сюжетласа каласа панисем. Хуравсем - синкретикăлла жанр. Сăмах пуххисен этнос ăнĕн аталанăвĕнчи вырăнĕ. Çырулăхпа тĕн çыхăнăвĕсем.

Шкул ĕçĕ вăй илни. В. Пуцек-Григоровичпа унăн вĕренекенĕсем.

Пĕрремĕш грамматика. Чăваш руна çырулăхĕ çухалнин тĕп сăлтавĕсем. Киев академийĕ Халăхра сарнă çутлăх идейисем. В. Пуцек-Григоровичăн ĕçĕ-хĕлĕ, унăн наци пĕр танлăхĕн идейисем. «Сочинения, принадлежащие к грамматике чувашского языка» кĕнеке (1769), унăн ум сăмахĕ, çырса кăтартнипе словарь пайĕсем. Пĕрремĕш грамматикăн пĕлтерĕшĕ. Дамаскинăн пурнăçĕпе çутлăх идейисем. Е. И. Рожанскин пурнăçĕ, вăл ӳкĕтлевçĕ пулса тăнин сăлтавĕсем. Унăн пĕрремĕш грамматикăна кăларас ĕçри пайти. Е.И. Рожанскин тĕнче курăмне витĕм кӳнĕ çынсем. Ӳкĕтлевçĕн букварь тексчĕсем, вĕсен ача-пăча литературинчи вырăнĕ. «О, чувашах, живущих в Нижегородской епархии» очерк (1785), «Урмай ялĕнчи пăтăрмах» тĕрленчĕк (1768). «Кĕске катехизис» кĕнеке (1800). Вĕсенчи автор ăнĕ. Е. И. Рожанскин вĕренекенĕсен ĕçĕ-хĕлĕ, Чулхула куçару шкулĕ йĕркеленни, жанрсен аталанăвĕ. Хусанта хайланă одăсем. Вĕсен поэтики, çĕкленӳллĕ стилĕ. Хайлавсен вырăсла варианчĕсем. Мухтав сăввисенчи автор ăнĕ.

Чулхула шкулĕнче хайланă мухтав сăввисем, вĕсенчи автор ăнĕ. 1797 ç. хайланă мухтав сăмахĕсенчи сăнарлăх, танлаштарусемпе психологи параллеллĕхĕ, кĕлĕ сăмахĕсене çывăх клишесем.

Мухтав сăввисемпе сăмахĕсене çырас ĕç çутлăх идейисемпе килĕшсе тăни. Çĕкленӳллĕ стилĕн икĕ тĕсĕпе жанрĕ тĕрлĕ шкулсенче çирĕпленни. Никита Пичуринский семинарист тата унăн ашшĕ-амăшĕ. Н.Я. Бичурин манаха кайнин тĕп сăлтавĕсем. Иакинф манахăн ăслăлăхри ӳсĕмĕсем, унăн тусĕ-пĕлĕшĕсем. Тĕпчевçĕн славянçăсене çывăх шухăш-кăмăлĕ, вăл халăхсен пĕр танлăхĕ пирки çырнисем.

Н.Я. Бичуринăн ода çырас ăсталăхĕ. «Паян эпир айла...» мухтав сăвви (1795), ăна Н. Пичуринский çырнă тесе калама май паракан сăлтавсем. «Тĕлĕк» ода (1795), унти сăнарсем, лирика геройĕ, поэтика мелĕсем, автор ăнĕ.

XVIII ĕмĕрти чăваш культуринче пулса иртнĕ пысăк улшăнусем.

Çырулла культура тĕрлĕ жанрсемпе пуянланни. Чиркӳçĕсен ĕçĕ-хĕлне хак пани.

		Вĕсен урлă чăваш хушшинче ирĕклĕхпе пĕр танлăх идейисем сарăлни этнос ăнĕ вăй илни. Вырăс çутлăхĕ чăваш ăнне витĕм кÿни.	
2	Чувашская письменность 18-19 веков	Амвросий Подобедовăн чăвашла кĕнеке кăларас ĕçри вырăнĕ. Ÿкĕтлев ĕçĕсене крещĕнсен тăван чĕлхепе тумалли текен шухăш çирĕпленни. «Начальное учение...» кĕнеке (1803) историйĕ. П. И. Талиевăн пурнăçĕ, литературăри ĕçĕ-хĕлĕ. Вăл йĕркеленĕ «Пĕчĕкçĕ катехизис» (1803), унта калаçу форми малта тăнин сăлтавĕсем. Хусан куçару шкулĕ Ура çинее тăни, уннă литература чĕлхи. А. М. Алмазовăн пурнăçĕ, чиркÿре чăвашла вĕрентме пуçЛанин сăлтавĕсем. Консистории ыйтăвĕсем. «Ачасене христианла вĕрентмелли çинчен» ятлă ÿкĕт кĕнеки. Жанр паллисем. Унти калаçу, вăхăтпа талккăш, халăх педагогикине çывăх шухăшсем. Раççейри либераллă улшăнусем, вĕсем чăваш çыруллă сăмахлăхне аталантармалли майсем туса хуни. Кăрмăшри Библии пухăвĕн юлташлăхĕ йĕркеленни, унăн вĕрентÿ ĕçĕнчи вырăнĕ. Н. Базилевский уçнă шкул шăпи. Унăн «Тăнлантарса кăтартмалли библейскоă поххийĕн шохăшĕ çинчен» ÿкĕчĕ. Хайлавăн композицийĕпе поэтики, калуçă сăнарĕ, унти вăхăтпа талккăш. 1800-1832 çç. чăваш çыруллă культуринче пĕлÿ тата ăс туртăмĕ вăйлă пал ăрни. «Святой евангель» кĕнекен «Матвейран» пайне куçаракансем. И.А. Лебедевăн пурнăçĕпе ĕçĕ-хĕлĕ. Общество ăнĕн пĕрпеклетÿ идейисене хăй евĕрлĕх шухăшĕ хĕссе пыни. Çыруллă культурăри жанрсем ăн типĕпе тачă çыхăнура тăни. Ф.А. Голубинскипе унăн вĕренекенĕсем (Н.И. Надеждин, А.С. Протопопов, В.П. Вишневский). А.С. Протопоповăн ĕçĕсем. В.П. Вишневскин пурнăçĕпе ĕçĕ-хĕлĕ. Унăн Н.Я. Бичурин витĕмĕпе çырнă «Начертания правил чувашского языка» грамматики (1836), «Кĕске святой йомахĕ» хайлав (1832), унти калуçă сăнарĕ, жанр паллисем. «Катехизисри» (1832) калуçă, хайлав жанрĕ. «Хупахçă» сыпăкри илемлĕх мелĕсем. Вĕрентсе каланисемпе очерксене танлаштарса пăхни. Вĕсен пĕрпеклĕхсемпе уйрăмлăхĕсем. В.П. Вишневский «11	Выступление на занятиях Анализ текстов

		вĕрентни» хайлавĕ, унăн нумай енлĕ функцийĕ. Тĕпчевçĕн ăслăлăх ĕçĕсем, «О религиозных поверьях чуваш» очеркĕ (1846). Очеркри калуçă сăнарĕ. Общсество ăнĕн типĕ тулашри тата шалти факторсене пула улшăнса пыни, вăл СХ- тата СТ- механизмлă çурма шарсемпе (поулшарисемпе) тачă çыхăннă. Хвети пурăннă вăхăтра чăваш ăнĕн социаллă тата психологилле сферинче тĕпре пулнă шухăшлав тĕсĕ. Вырăс поэчĕсем халăх сăмахлăхне пухни. Д. П. Ознобишин тухăç халăхĕсен литературипе кăсăкланни, Хвети хайлавĕсене пичетлени. Унăн илемлĕ куçарăвĕпе Хвети çинчен çырнă сăвви. Вырăс славянçисемпе кай енçисем, вĕсен хирĕç тăрăвĕн сăлтавĕсем. В. Григорьевпа П. Савельевăн ĕçĕ-хĕлĕ, вĕсем вырăс мар халăхсен историйĕпе интересленни, ытти çыравçăсене хавхалантарни. Очерксенче публицистикăлăх ÿсни, сăнарлăх вăйланни, ăслăлăхăн тĕрлĕ енĕсем палăрни. В. А. Сбоев очеркĕнчи калуçă, автор риторика мелĕсемпе ăнăçлăн усă курни. Тĕпчевçĕ халăх юррипе сăввин хăй евĕрлĕхĕсене асăрхани, сăмахлăх жанрĕсене палăртни. В. И. Лебедевăн пурнăçĕпе ĕçĕ-хĕлĕ. Унăн очеркĕсенчи («Предания чуваш», «Звериная ловля у симбирских чувашей», «Симбирские чуваши» т.ыт.те) автор позицийĕ, çыру стилĕ. «О чувашском языке» очерка хайланин тĕп сăлтавĕсем. В.И. Лебедев чĕлхеçĕрен ытларах сăвăç, сăнарлă сăмах ăсти пулни. Очерксенчи автор ăнĕпе калуçă сăнарĕсем. «Пирĕн телей» («Чăваш эпĕр полтăмăр...») сăвă, унăн вырăсла тата нимĕçле ăнăçсăр вырăнсем. Сăввăн композицийĕ, унти лейтмотивсемпе мотивсем. Хайлаври «хуйхă-телей» хирĕçлевĕн традицилĕхĕ, эпика зачинĕ. Унти блоксем. Сăвва гражданла лирика тĕслĕхĕ тесе калама май паракан сăлтавсем. Славянçăсен идейисем наци ирĕклĕхĕшĕн кĕрешекенсене пулăшни. Чăваш культурин талккăшĕ 1848-1853 çç. сарăлнин тĕп сăлтавĕсем. Славянçăсем тата С. Михайлов-Янтуш. Унăн пурнăçĕпе ĕçĕ-хĕлĕ. «Чувашские разговоры и сказки» (1853) кĕнеке çырăннин историйĕ, авторлăх	

		тавлашăвĕсем. Çыравçă очерк жанрне кăмăлланин сăлтавĕсем. Унăн пултарулăхĕнчи икĕ тапхăра ăн типĕ улшăннипе çыхăнтарни. Малтанхи романтика туртăмĕсен вырăнне реализм вăй илсе пыни. Çыравçăн «калаçăвĕсемпе» калавĕсем. Унăн поэзири опычĕсем. С. Михайлов-Янтушăн очерк çырас ăсталăхĕ, вĕсенчи автор-калуçа ытти авторсеннипе танлаштарса хак пани. Вăл чăваш литературине кĕртнĕ поэтикăри тата жанр тытăмĕнчи çĕнĕлĕхсем. Çутлăх идейисем анат енчи чăвашсем патне çитни. Н. И. Золотницкий 1866 ç. чăваш букварĕ («Чуваш кнеге») çырни, ăна чăваш шкулĕсен инспекторне лартни. «Сăваплă Гурий тăванлăхĕ» уçнă шкулсем. Тăван чĕлхпе вĕрентессишĕн пынă кĕрешӳ. Н. И. Золотницкий трагедийĕн тĕп сăлтавĕсем. Н. И. Ильминскин вĕрентӳ системине вăй кӳрекен енсем. Н. И. Золотницкин вĕренекенĕсем (М. Дмитриев, Г. Филиппов, В. Васильев), вĕсен литературăри ĕçĕ-хĕлĕ. Кĕрешӳре Н.И. Ильминскин вĕренекенĕ (И. Я. Яковлев) мала тухнин сăлтавĕ. И. Я. Яковлев чăвашсен çĕнĕ çырулăхне йĕркелени. Унăн Чĕмпĕрти чăваш шкулне уçас, халăха хут вĕрентес, наци интеллегенцине чăмăртас ĕçĕ. Просветителĕн литературăри пултарулăхĕ. Букварь валли çырнă калавсем, вĕсен тематики, жанрпа стиль уйрăмлăхĕсем. И.Я. Яковлев - куçару ĕçне пуçараканĕ. Библие чăвашла куçарнин историйĕ. Вырăс классикине чăвашла куçаракансем. Яковлевăн куçару шкулĕ йĕркеленсе аталанни. Литература аналогийĕсем кăларни, вĕсен пĕлтерĕшĕсем. И. Я. Яковлевăн вĕренекенĕсем (А. Рекеев, С. Тимрясов, П. Васильев, Д. Филимонов), вĕсен пултарулăхĕ. Çыравçă пурнăçĕпе пултарулăхĕ. Унăн калавĕсен тематики, вĕсенче ăса вĕрентсе калани тĕпре тăни. Калавсен ячĕсене ваттисен сăмахĕсемпе çыхăнтарнин сăлтавĕсем. Авторăн стилĕпе тĕнче курăмĕ, вĕсем хайлавсен тытăмне витĕм кӳни. «Чăвашсем» очерк хăй евĕрлĕхĕ. И. Юркинăн литературăри ĕçĕ-хĕлĕ. Унăн очеркĕсемпе калавĕсем, вĕсен идейисемпе поэтики. «Этем пырĕ тутă та куçĕ выçă», «Мул» повеçĕсем. Вĕсенчи конфликт,	

		сюжет аталанăвĕ, пурнăçа сăнлас мелсем. Унăн чăваш культуринчи вырăнĕ. И.Я. Яковлевпа пынă тав сăлтавĕсем. Çыравçă пурнăçĕпе пултарулăхĕ. Унăн педагогикăри ĕçĕ-хĕлĕ. Вăл халăх халапĕсене пичетлени, «Чиртен сыватни» очерк хайлани. М. Федоровăн «Арçури» хайлавăн 1884-1908 çç. сăмах вĕççĕн çӳренĕ пурнăçĕ, унăн редакцийĕсемпе списокĕсем, вĕсен тĕп уйрăмлăхĕсем. Хайлав жанрне тĕрлĕ вăхăтра тĕрлĕрен палăртни. Балладăпа поэмăн тĕп паллисем. Жанрпа стилĕн тачă çыхăнăвĕ. «Арçурин» тĕп шухăшĕ эпиграфра ӳкерĕнни. Ăнман çын сăнарĕн хайлаври функцийĕ. Поэмăри икĕ тĕнче, вĕсен хире-хирĕçлĕхĕ. Арçури - Хвет ĕрĕн тепĕр тĕнчери йĕкĕрешĕ. Социаллă пурнăçпа ĕненӳ тĕнчине пĕрпеклетекен енсем. Хайлаври чăнлăх тата мифологи сийĕсем. Калу стилĕ тĕллĕн-тĕллĕн улшăнни, унти калуçăпа лирика субъекчĕ. «Арçурине» мифопоэтика тата культура куçĕпе пăхса ăнлантарас ыйтусем. Яккупа Хветĕр Турхансен пурнăçĕпе пултарулăхĕ, вĕсен лирикин хăй евĕрлĕхĕ. Поэтсен лирика геройĕ, хайлавсенчи тĕп тема, сăнарсемпе мотивсем. Медитации лирикин тĕслĕхĕсем. Сăвăçсем чăваш поэзине кĕртнĕ çĕнĕ жанрсем. Сăвă поэтикин уйрăмлăхĕсем. Я. Турханăн «Варуççи» поэми, поэт куçарăвĕсем. XIX ĕмĕр вĕçĕнчи Очерк, калав, повĕç, поэма, тата ытти жанрсем аталанни. Хайлавсенче нумай сюжетлăх палăрма пуçлани, автобиографилĕх вăйланни. Н. Кедровăн «Аçăнаннĕне хисепле, хăвнах аван пулĕ» повеçĕ, унти тĕп конфликт. Хайлава кай ен литературинче палăрнă фабулăпа усă курса йĕркелени. О. Романовăн «Хĕн-хур куракан çынна турă пăрахмасть» («Ануш») ятлă хайлавĕ, унăн фабули. Лисахвипе Ануш сăнарĕсен пĕр пеклĕхĕсемпе уйрăмлăхĕсем. Чăваш литературинче хĕрарăм сăнарне калăплас традиции çирĕпленни. Д. А. Архиповăн «Константинопольти чăвашсем» очеркĕнчи калавçă, унти тĕп шухăш, геройсен шăпи урлă халăх трагедине кăтартни. Г. Т. Тимофеевăн пурнăçĕпе пултарулăхĕ. «Тăхăрьял» - чăваш пурнăçĕн энциклопедийĕ. Хайлавра ӳкерĕннĕ ăн, вăхăтпа талккăш. Чăваш очеркĕн XIX	

		ĕмĕрте утса тухнă çул-йĕрĕ. Прозăн ытти жанрĕсем вăй илни. Жанр тухăçлăхĕ ăн тĕсĕпе çыхăнни.	
3	Чувашская литература 20 века (1900-1919)	XIX-XX ĕмĕрсен чикки - çĕнĕ вăхăтăн философиллĕ идейисем анлăрах сарăлнă, наципе культура чĕрĕлĕвĕн процессĕсем тарăнланса вăйланнă тапхăр. «Хыпар» хаçат тухма тытăнни. Чăваш литературин Чĕмпĕрти тата Хусанти шкулĕсен ĕçĕ-хĕлĕ. Гражданлăх лирикин аталанăвĕ. Чăваш çутăлăх тытăмĕ, наукăлла шухăшлав шанчăклă утăмсем туни (И. Яковлев, Г. Вантер). Литературăра тĕрлĕрен стиль-семпе пултарулăх меслечĕн тĕсĕсем (романтизм, натурализм, историлĕхпе психологилĕх, философипе дидактика сулăмĕ) палăрни. Октябрь революцийĕ тата чăваш литератури шăпи. Граждан вăрçи сăмах ÿнерне кÿнĕ витĕм. Литературăри шыравсем. Литературăн идейăпа тематика содержанийĕ. Сăвăлла хайлавсенчи революцилле романтика. Н.И. Полоруссов-Шелепи тата пĕрремĕш вырăс революцийĕ. «Хыпар» хаçатпа çыхăну тытни. «Тав» («Çĕлен»), «Раççей» сăвăсен темипе сюжечĕ, сăнарĕсем. «Ваçанкка» поэмăри конфликт уйрăмлăхĕ. «Çарăмсанпа Хăнтăрça» поэмăри этнографилĕх. Шелепи тата халăх сăмахлăхĕ. Тăваньялсем Сергей тата «Хыпар» хаçат. «Эрех ĕçĕр!» памфлетри туртăмсем. Çыравçă пултару-лăхĕнчи социаллă пурнăç теми («Шăпчăк юрри», «Çитесси», «Мĕн тăвас?» тата «Ялта» сăвăсем). Поэзири лирикăлăхпа публицистикăлăх. Гаврил Кореньков тата Чĕмпĕрти чăваш шкулĕ. «Хыпар» хаçатпа тытнă çыхăну. Юратупа философи лирикин хăйевĕрлĕхĕ. Унăн пултарулăхĕнчи соци-аллă кĕвĕсем. Г. Вантер - чăваш философине ятарласа теориллĕ тĕпчес ĕçе никĕслекенĕ. Г. Вантер тата чăваш çутлăхĕпе ăслăлăх ĕçĕ. Унăн сăввисенчи çут çанталăкпа тăван тавралăх, туслăхпа юрату. «Выртмара» пьесăри ачалăх тĕнчи. К.В. Иванов - чăваш поэзийĕн классикĕ. Вырăс тата ют çĕршыв классиксем кÿнĕ витĕм. «Хальхи самана» поэмипе «Выçă аптранăскерсем» тата «Усал шăрăх» сăвăсен публицизмĕ. «Икĕ хĕр» юмахпа «Тимĕр тылă» тат а «Тăлăх арăм» балладăсенчи пурнăç чăнлăхĕ, конфликт	Выступление на занятиях Анализ текстов

		çивĕчлĕхĕ, сăнарсен витĕмлĕхĕ. «Нарспи» поэмăри чăваш тĕнчи. «Шуйттан чури» трагедие çырнин тата пичетлесе кăларнин историйĕ. Хайлаври романтизм, синкерлĕ конфликт, философилле шухăш, сăнарсен характеристики. Трагедири илемлĕхпе сăнарлăх, монологпа диалог. Çеçпĕл Мишши хайлавĕсенчи коммунизм идеологийĕпе чăваш идейин тупăшăвĕ, пурнăç тупсăмĕн тавлашăвĕ. Поэзири реализмпа романтизм сыпăнăвĕ. Çеçпĕл тата халăх сăмахлăхĕ, вырăс литератури. Унăн хайлавĕсен жанрпа стиль уйрăмлăхĕсем. Çеçпĕл туса ирттернĕ сăвă реформи. «Хыпар» авторĕсем - тăвăл хыпарçисемпе кĕрешÿ паттăрĕсем (Тайăр Тимкки, М. Акимов, Н. Шелепи). Социаллă ыйтусене тĕпе хунă çыравçăсем (Ф. Николаев, Тăваньялсем Сергей, Ваçça Аниççи, Д. Юлташ, Т. Абрамов). Лирикăпа философии енне туртăннă писательсем. Литературăра тĕрлĕ пултарулăх меслечĕсен палăрăмĕсем курăнма пуçлани. Тайăр Тимкки. «Чаплă вилĕм юрри» сăвăри чĕнÿпе йыхрав. Поэзири публицистикăлăх. «Каçхи сасă» сăвăри философилĕх. Тайăр Тимкки - тăлмач. Михаил Акимовăн чăваш публицистики историйĕнчи пĕлтерĕшĕ («Çитмен пурнăç», «Улпут чапĕ - хресченĕн йывăр кунĕ», «Шÿт туни» новелла). М. Акимов - драматург-реалист («Ялти пурнăç» пьеса). Çыравçăн куçарăвĕсем. Т. Кириллов пултарулăхĕ пирки пыракан тавлашусем. «Тырă пулнă çул» поэмăри пурнăçа идеализацилес сулăм. «Пулăшăр» поэмăри вăрçăпа патриотлăх ыйтăвĕ. Çыравçăн прози, куçарăвĕсем. Иван Ахахăн прозăн пĕчĕк жанрĕсене аталантарас ĕçри тÿпи. «Икĕ виле», «Пĕрре ир çинче» новеллăсенчи композиципе конфликт ăсталăхĕ, туйăм хĕрÿлĕхĕ, сăнарсен ăрасна йĕрки.	
4	Чувашская литература 20 века (1920-1930)	Михаил Акимов-Аруй драматургийĕнчи сăнарлăхпа хăйевĕрлĕх, «Вăхăтсăр вилĕм» драмăри лирикăлла-аналитикăлла сăнлав. Çак çыравçăн «Илюк» драминчи лиризм тата тишкерÿллĕ сăнлав. Николай Ефре-мовăн «Пуян Карук» драминчи çутлăх туйăмĕ, конфликтпа характер проблеми, историлĕхпе психологилĕх. Ф. Павлов - совет тапхăрĕнчи чăваш драматургийĕн	Выступление на занятиях Анализ текстов

никĕсне хываканĕ. «Сутра» комедири сăнарсен реализмĕ, сатирăпа кулăш. «Ялта» драмăри конфликтпа характер проблеми, реализмпа философилĕх тарăнлăхĕ. Ф. Павловăн «Сутра» комедийĕнчи кулăш йĕрĕсемпе мелĕсем. Ф. Павлов – фельетонист.

Октябрь революцийĕ Чăваш поэзине илсе килнĕ çĕнĕлĕхсем. «Сунтал» тата «Капкăн» журналсен литературăна аталантарас пĕлтерĕшĕ. «Чăвашкино» ĕçĕ-хĕлĕ. Хайлавсенчи тĕп темăсем: халăхăн иртнĕ кун-çулĕ, çĕнĕ влаçа çирĕплетессишĕн пынă кĕрешӳ, граждан вăрçи, çĕнĕ тĕнчепе çĕнĕ этем ӳсĕмĕ, халăхсен туслăхĕ. Уйрăм çыравçăсем (В. Рсай, Е. Еллиев, С. Ялавин) саманан çивĕч ыйтăвĕсене хăюллăн хускатни.

Партипе унăн политики кӳнĕ чăрмавсене пăхмасăр литература малалла аталанни. Тĕп темăсем: ялхуçалăхне ушкăнлани, çĕнĕ пурнăç никĕсне хывни, индустриализаци, çĕнĕ самана çынни ӳсни, халăх кун-çулĕ. Пĕрремĕш чăваш романĕсем.

Çыравçă чăваш сăмахлăхне çĕнĕ жанрсем кĕртни. Сăвăсенчи халăхлăх, гражданлăх, йыхравлăх. «Хĕн-хур айĕнче» поэмăна çырнин тата пичетлесе кăларнин историйĕ. Пĕрремĕш текстри историлĕхпе реализм туртăмĕ. «Вутпа тăвăл витĕр» романри автобиографилĕх. «Шурăмпуç килсен» - чăваш прозинчи нумай планлă пĕрремĕш роман. Трубина Мархви тата Чĕмпĕрти чăваш шкулĕ. Пирвайхи сăввисенчи халăх сăмахлăхĕн композицийĕпе сăнарлăхĕ. Юмахсенчи çут çанталăк ӳкерчĕкĕсем тата ăс парас шухăш. Калавсенчи сюжет çивĕчлĕхĕ. Калавсенчи ĕç ӳкерчĕкĕсем, психологилĕх. Çыравçăн повесть жанрне аталантарас ĕçри вырăнĕ («Мучар»). И.С. Максимов-Кошкинский тата Чĕмпĕрти чăваш шкулĕ. Вырăс тата тĕнче драматурги классикине чăвашла куçарни. Çыравçă драмисенчи истори теми, халăх кун-çулĕ. Вĕсенчи политикăпа идеологи витĕмĕ. П. Н. Осипов тата чăваш театрĕ. «Айтар» драмăри конфликт чăнлăхĕ, композиции йĕркеленĕвĕ. Пьесăсенчи «киввипе çĕнни» тема, конфликтпа характер ыйтăвĕ, композиции палăрăмĕсем, фольклор пĕлтерĕшĕ. Иван Мучи тата «Капкăн»

журнал. Çыравçăн кулăшĕпе сатирин пĕлтерĕшĕ тата тĕллевĕсем. Хайлавсенчи ахаль çын сăнарĕ. Унăн шалти сăн-сăпатне тишкермелли мелсем. Çамрăк чухнехи калавĕсемпе очеркĕсен аван енĕсемпе кăлтăкĕсем. «Ылтăн ту» - индустриализаци темипе çырнă повесть. Рабочисен сăнарĕсем. Очерксенчи çарпа сыхлăх теми. Хайлавсенчи публицистикăлăхпа илемлĕх шайлашăвĕ. Иван Ивник - поэзире юрă жанрне аталантараканĕ, романс ăсти, çамрăклăх юрăçи. Унăн поэзийĕнчи икĕ тĕп туртăм: пурнăç-хĕпĕртӳ, пурнăç-кĕрешӳ. Поэтăн юрра куçнă сăввисем. М. Юманăн «Шевле вылять» несерти философилĕх, лирикăпа романтика туртăмĕ, лирика геройĕн сăнарĕ. «Нарспи» несерпе «Пӳлĕх йăмри» новеллăн палăруллă енĕсем. «Пурлăх комиссарĕ» - рабочисем çинчен çырнă пĕрремĕш повесть. В. Рзайăн «Çамрăк вăхăт» сăвă кĕнекинчи шухăшпа илем пĕрлĕхĕ. «Аслати умĕн» тата «Пăхăр чĕлĕм» поэмăсенчи вăрçă теми. Çыравçă прозăра хăй самани ирĕк паман кăткăс темăсене хускатни. «Пушар» повеçри çынлăхпа чунлăх ыйтăвĕ, гуманизм идейи. Е. Еллиев - соцреализм картне ларман сăнлăхпа, кăткăс психологилĕхпе усă курнă çыравçă. Малтанхи очерксенчи тĕрĕслĕхпе сăнарлăх. Пĕчĕк прозăри «пĕчĕк» çын шăпи, герой чунĕ пăтраннин йĕрĕ. С. Элкерĕн малтанхи тапхăрти публицистики. Калавсемпе очерксенчи туртăмсем. «Вăрçă кунĕсем» хайлавăн жанр уйрăмлăхĕ. Унта автобиографилĕх, пурнăç чăнлăхĕ, сăнарлăхпа илемлĕх, вырăс классикин витĕмĕ. М. Н. Данилов-Чалдун - пĕчĕк калав ăсти. «Лизавета Егоровна» - вăрçă эпикин кăтартуллă тĕслĕхĕ. Çут çанталăк ӳкерчĕкĕсемпе этем ĕçĕ-хĕлĕн шайлашулăхĕ. «Икĕ вăй» повеçри сюжетпа сăнарсен уйрăмлăхĕсем, конфликт пĕлтерĕшĕ. М. Чалдун - драматург. Н. Янкасăн яш-кĕрĕме халаллана сăввисен хăйевĕрлĕхĕ, сăнарлăхĕ. Лирика геройĕ пурнăç илемне хĕрӳ ĕç шавĕнче шырани. Калавсемпе очерксенчи каччăсемпе хĕрсен сăнарĕсем, илемлĕх туртăмĕ. И. Тăхтин «Колчак» поэминчи жанрпа сюжет тата композици уйрăмлăхĕсем. Çыравçăн «Шерхулла», «Иптеш» тата ытти калавĕсенчи ытарлă

		кулăш.	
5	Чувашская литература 20 века (1940-1954)	1941-1941 çулсенчи чăваш литератури аталанăвĕ. 1941-1945 çулсенчи поэзири тĕп туртăмсем. П. Хусанкай, Я. Ухсай, А. Алка, Уйăп Мишши поэзийĕн хăйне евĕрлĕхĕ. П. Хусанкайăн «Таня», «Аптраман тавраш» хайлавĕсен реализмĕ, героика пафосĕпе эпикăлăхĕ. И. Тукташăн прозăлла сăввисен илемлĕхĕпе сăнарлăхĕ. Лирикăлла герой сăн-сăпачĕ. 1941-1945 çулсенчи чăваш прозинче вăрçă чăнлăхĕ, документла ÿкерчĕк. Çивĕч публицизмпа оперативлăх, поэтика хăйне евĕрлĕхĕ. Илпек Микулайĕ, Л. Агаков, М. Чалтун çырнă вăрçă очеркĕсемпе калавĕсем. Вăрçă вăхăтĕнчи драматургин тĕп паллисем. Хайлавсенчи сюжетпа конфликт. Вăрçă хыççăнхи литература аталанăвĕ. Унти çĕнĕлĕхсемпе çитменлĕхсем. Вăрçă хыççăнхи поэзии аталанăвĕнчи эпика туртăмĕ. Я. Ухсайăн «Кĕлпук мучи» поэмăпа П. Хусанкайăн «Тилли юррисем» ярăмăн жанр уйрăмлăхĕ, шухăш пуянлăхĕ. Вăрçă хыççăнхи прозăра вăрçă темине çутатакан хайлавсенчи героикăлла туртăм. Шухăшпа сăнарлăх шыравĕсем. Л. Агаковăн вăрçă калавĕсемпе повеçĕсенчи приключенипе романтика тата детектив сĕмĕ. Хв. Уярăн «Шурча таврашĕнче» романĕнчи сăнлавпа тишкерÿ аталанăвĕ. А. Артемьевăн «Салампи» повеçĕн сюжет çивĕчлĕхĕ, ĕçсен кăткăслăхĕпе драматизмĕ, сăнарлăхĕ. Илпек Микулайĕн «Хура çăкăр» - социаллапсихологилле романĕн сюжет тытăмĕ, нацилле сăн-сăпачĕ. Вăрçă хыççăнхи драматургири ÿсĕмсемпе çитменлĕхсем.	Выступление на занятиях Анализ текстов
6	Чувашская литература 20 века (1955-1970)	1960–1970 çулсенчи литературăн пĕтĕмĕшле аталанăвĕн çул-йĕрĕ. 1960-1970 çулсенчи проза аталанăвĕн уйрăмлăхĕсем. В. Алентей хайлавĕсенчи социалла пурнăç, кăмăл-сипет ыйтăвĕсем. М. Кипекĕн «Кайăк тусĕ» романĕнчи кулленхи паттăрлăх, тасалăх тата чыс ыйтăвĕсене татса пани. А. Емельяновăн «Хура кăрăç», «Шăнкăрав курăкĕ» хайлавĕсенчи сюжетпа сăнар тăвас ăсталăх. Сюжетри философилĕх. Ю. Скворцов повеçĕсемпе калавĕсен драмăлла пафосĕ, «пĕчĕк» çынсен пысăк чунĕсем, сăнлав мелĕсем. В. Игнатьев прозин психологизмĕ, сăнар тăвас ăсталăхĕ. 1960-	Выступление на занятиях Анализ текстов

		1970 çулсенчи лирика нормăланă виçесенчен хăтăлса пыни. Лиро-эпикăлла тата лирикăлла поэмăсен жанр пуянлăхĕ. 1960-1970 çулсенчи драматурги çăмăл камитрен философилле драмăсем патне куçни. Драмăн çĕнĕ формисем, сюжет конфликтлăхĕ. Н. Терентьевăн «Пушар лаши» драмокомедийĕн жанр уйрăмлăхĕсем, пьесăри символсем. Асăннă тапхăрти литература тĕпчевĕпе критики аталанăвĕ. XX ĕмĕрĕн 80-мĕш çулĕсенчи литература аталанăвĕн çул-йĕрĕ. Л. Таллеровăн «Эрхип мăнукĕ Эрхип», «Шавласа çулçă тăкăнать» хайлавсен психологилĕхĕ. Д. Гордеевăн «Шăрçа пуçлă çăпата», «Анаталла - тăвалла» повеçĕсен паха енĕсем, ыйтусен çивĕчлĕхĕ, сюжетпа конфликт хиврелĕхĕ. В. Ахунăн чăваш халăхĕн аваллăхне сăнарлакан хайлавĕсен жанр пуянлăхĕ. Ю. Сементер поэзийĕн нумай енлĕхĕ. Чăвашлăх, салтак темипе çырнисем. Поэзийĕнчи лирикăлла-философилле туртăм.	
7	Чувашская литература 20 века (1980-1990)	XX ĕмĕр вĕçĕнчи пурнăçри политикăпа экономика улшăнăвĕсем литературăна витĕм кÿни. Литература тĕпчевĕпе критики. Уççăнлăх тапхăрĕ чăваш прозине илсе килнĕ çĕнĕлĕхсем. Публицистика аталанăвĕ. XX ĕмĕр вĕçĕнчи «утмăлмăшсен» пултарулăхĕ. XX ĕмĕр вĕçĕнчи калавсемпе тĕрленчĕксем. Чăваш калавĕ прозăна кÿнĕ çĕнĕлĕхсем. XX ĕмĕр вĕçĕнчи приключениипе фантастика тата детектив сăмахлăхĕн утăмĕсем. XX ĕмĕр вĕçĕнчи (1986-1990 çулсем) повеçĕсем. Вĕсенчи философилле-психологилле шухăшлав. Чăваш романĕн пуянлăхĕпе пахалăхĕ. Вĕсен ытти литературăсен ретĕнчи вырăнĕ. XX ĕмĕр вĕçĕнчи чăваш поэзийĕн аталанăвĕ. Г. Айхи, В. Энтип, Н. Теветкел поэзийĕнчи историлле-философилле шухăшлав. Чăваш лирикинчи историлле – философилле шухăшлав туртăмĕсем. Халăх сăмахлăхне мала кăларакан поэзи аталанăвĕ. П. Эйзин, Ю. Сементер, Г. Юмарт поэзийĕнчи халăх сăмахлăхĕн паллисем, вĕсенчи чăвашлăх теми. Чăваш поэзийĕнче хĕрарăм-сăвăçсен сасси анлăн сарăлса пыни. Çÿл тÿпери çич çăлтăр (хĕрарăм-сăвăçсен поэзийĕ). Чăваш поэзийĕнчи вăхăтпа çын пĕрлĕхĕ (Г. Айхи, В. Энтип,	Выступление на занятиях Анализ текстов

		Ю. Айдаш, П. Эйзин, П. Афанасьев, М. Сениэль, Н. Исмуков, П. Яккусен). Чăваш сонечĕн аталану çул-йĕрĕ. Н. Теветкел сонечĕсемпе сонет кăшăлĕсем. У. Шекспир сонечĕсен чăвашла куçарăвĕсем. XX ĕмĕр вĕçĕнчи чăваш драматургийĕн аталанăвĕ. Чăвашла пьесăсен «мыскаралăхĕ». Камитсен пахалăхĕ. Пьесăсенчи кулăш мелĕсем. Н. Сидоровăн «Хўхĕм хĕрĕн хўхлевĕ» трагедийĕпе «Çăлтăр сўннĕ каç» драмин пахалăхĕ. Вĕсенчи халăх историйĕ. А. Чебанов пьесисенче социалла пурнăçпа çамрăксен кăмăл-сипет ыйтăвĕсене çивĕч хускатни	
8	Современная чувашская литература (2000-2015)	XXI ĕмĕр пуçламăшĕнчи чăваш сăмахлăхĕ аталанăвĕн çивĕч ыйтăвĕсем. Поэзи. Проза. Драматурги. Чăваш прози аталанăвĕн хăй евĕрлĕхĕ. Чаваш прозинчи мифла модернизм паллисем. XXI ĕмĕр пуçламăшĕнчи чăваш прозинчи кăмăл-сипет, сапăрлăх ыйтăвĕсен çивĕчлĕхĕ. Çĕнĕ ĕмĕрти чăваш литературинчи детективла-приключенилле проза. XXI ĕмĕр пуçламăшĕнчи чăваш прозинчи вăхăт инçетлĕхĕн паллисем. XXI ĕмĕр пуçламăшĕнчи чăваш поэзийĕн çĕнĕлле аталанăвĕ: ушкăнĕсем, авторĕсем, лирика геройĕн вырăнĕ. XXI ĕмĕр пуçламăшĕнчи чăваш драматургийĕн çĕнĕлĕхĕ. Драматургири жанр пуянлăхĕ: драма, мелодрама, монодрама. XX-XXI ĕмĕрсен чиккинчи чăваш литературин тĕпчевçисем тата вĕсен паллăрах ĕçĕсем (Г. Хлебников, В. Родионов, Г. Федоров, Ю. Артемьев, А. Мефодьев, П. Метин).	Выступление на занятиях Анализ текстов

2.2 Распределение видов учебной работы по разделам дисциплины (модуля)

№ раздела	Наименование разделов (тем)	Количество часов				
		Всего	Аудиторная работа			СР
			Л	ПЗ	ДОТ	
1	2	3	4	5	6	7
1	История зарождения чувашской письменности (с древности до 18 века)	**9**	2		2	5
2	Чувашская письменность 18-19 веков	**9**	2		2	5
3	Чувашская литература 20 века (1900-1919)	**9**	2		2	5
4	Чувашская литература 20 века (1920-1930)	**9**	2		2	5
5	Чувашская литература 20 века (1940-1954)	**11**	2	2	2	5
6	Чувашская литература 20 века (1955-1970)	**9**		2	2	5
7	Чувашская литература 20 века (1980-1990)	**11**		2	4	5
8	Современная чувашская литература (2000-2017)	**13**		4	4	5
	Итого	**80**	10	10	20	40

3. Список рекомендуемых источников

3.1 Основная и дополнительная литература

а) основная литература:

1. Мефодьев, А. И. и др. Чувашская литература (2000–2014 годы) : жанровая специфика и национальное своеобразие / А. И. Мефодьев, Н. Н. Осипов, О. В. Скворцова, Н. И. Степанова. – Чебоксары : Чуваш. гос. пед. ун-т, 2015. – 219 с.
2. Степанова, Н. И. Хальхи чăваш литератури (XX ĕмĕр вĕçĕпе XXI ĕмĕр пуçламăшĕ) : вĕренӳ пособийĕ / Н. И. Степанова. – Шупашкар : Чăв. патш. пед. ун-чĕ, 2013. – 187 с.

б) дополнительная литература:

1. Абрамов, В. А. Становление и развитие чувашской повести : учеб. пособие / В. А. Абрамов. – Чебоксары : ЧГУ, 2004. – 131 с.
2. Метин, П. Н. Юрий Терентьев – кулашла повесть ăсти : (Терентьев Ю. П. пурнăçĕпе пултарулăхĕ) : вĕренӳ пособийĕ / П. Н. Метин. – Шупашкар : Чав. патш. пед. ун-чĕ, 2011. – 42 с.
3. Софронова, И. В. Традиции восточной поэзии в чувашской лирике : учеб. пособие / И. В. Софронова. – Чебоксары : Изд-во Чуваш. ун-та, 2006. – 143 с.
4. Степанова, Н. И. Н. Петровский-Теветкел – сонет ăсти : вăренӳ пособийĕ / Н. И. Степанова, Л. Г. Руссакова. – Шупашкар : Чăв. патш. пед. ун-чĕ, 2010. – 58 с

3.2 Периодические издания

Журнал «Тăван Атăл» (Родная Волга) издается с 1931 года.

3.3 Ресурсы сети Интернет

http: // www.ponal.edu.ru – Федеральный портал «Российское образование»

http: // www.obrazov.cap.ru - сайт Министерства образования и молодежной политики Чувашской Республики

http: // www.chuvash.org – Чувашский народный сайт

http: // www.lib.cap.ru – ГУК «Национальная библиотека Чувашской Республики» г. Чебоксары

http: // www.chgpu.edu.ru –ФГБОУ ВО «ЧГПУ им. И.Я. Яковлева»

http://biblio.chgpu.edu.ru/postuplenia/postIPR-03-2017.htm

http://biblio.chgpu.edu.ru/knigoobespech.php

Базовый набор программ: ОС Windows 7. Профессиональная 64bit; Office Standard 2010 Russian KasperskyEndpointSecurity для бизнеса, браузер Яндекс, Google Chrome, Opera, Mozilla Firefox

4 Фонд оценочных средств

РАЗДЕЛ 1. ЧУВАШСКАЯ СЛОВЕСНОСТЬ 18-19 ВЕКОВ

Примерный перечень рассматриваемых вопросов:

1. *Н.Я. Бичуринăн ода çырас ăсталăхĕ.*
2. *«Паян эпир айла...» мухтав сăвви (1795).*
3. *«Тĕлĕк» ода (1795), унти сăнарсем, лирика геройĕ, поэтика мелĕсем, автор ăнĕ.*

4. *«Байкал» - ҫул ҫӳрев очеркӗ, унӑн хӑй евӗрлӗхӗ.*
5. *И. Иванов пултарулӑхӗ.*
6. *И. Иванов чӑваш калавне никӗслекенӗсенчен пӗри.*
7. *И. Иванов калавӗсенчи натурализм паллисем, тытӑмӗнчи экспозици пӗлтерӗшӗ.*

РАЗДЕЛ 2. ЧУВАШСКАЯ ЛИТЕРАТУРА 20 ВЕКА (1900-1919)

Примерный перечень рассматриваемых вопросов:

1. *И. Юркинӑн литературӑри ӗҫӗ-хӗлӗ. Унӑн очеркӗсемпе калавӗсем, вӗсен идейисемпе поэтики.*
2. *«Этем пырӗ тутӑ та куҫӗ выҫӑ», «Мул» повеҫӗсем.*
3. *Повеҫсенчи конфликт, сюжет аталанӑвӗ, пурнӑҫа сӑнлас мелсем.*
4. *Яккупа Хветӗр Турхансен чӑваш поэзине аталантарас ӗҫри витӗмӗ.*
5. *Якку Турхан поэзийӗнчи ҫут ҫанталӑк пӗлтерӗшӗ.*
6. *Хветӗр Турханӑн поэма ҫырас ӑсталӑхӗ.*
7. *К.В. Иванов - чӑваш поэзийӗн классикӗ. Вырӑс тата ют ҫӗршыв классикӗсем кӳнӗ витӗм.*
8. *«Хальхи самана» поэмипе «Выҫӑ аптранӑскерсем» тата «Усал шӑрӑх» сӑвӑсен публицизмӗ.*
9. *«Икӗ хӗр» юмахпа «Тимӗр тылӑ» тата «Тӑлӑх арӑм» балладӑсенчи пурнӑҫ чӑнлӑхӗ, конфликт ҫивӗчлӗхӗ, сӑнарсен витӗмлӗхӗ.*
10. *«Нарспи» поэмӑри чӑваш тӗнчи.*
11. *«Шуйттан чури» трагедие ҫырнин тата пичетлесе кӑларнин историйӗ. Хайлаври романтизм, синкерлӗ конфликт, философилле шухӑш, сӑнарсен характеристики.*

РАЗДЕЛ 3. ЧУВАШСКАЯ ЛИТЕРАТУРА 20 ВЕКА (1920-1930)

Примерный перечень рассматриваемых вопросов:

1. *Ҫеҫпӗл Мишши хайлавӗсенчи идеологипе чӑваш идейин тупӑшӑвӗ, пурнӑҫ тупсӑмӗн тавлашӑвӗ.*
2. *Ҫеҫпӗл туса урттернӗ сӑвӑ реформи.*
3. *Поэзийӗн тӗп туртӑмӗсем, вӗсен философилӗхӗпе трагизмӗ.*
4. *Ф. Павлов - совет тапхӑрӗнчи чӑваш драматургийӗн никӗсне хываканӗ.*
5. *«Сутра» комедири сӑнарсен реализмӗ, сатирӑпа кулӑш.*
6. *«Ялта» драмӑри конфликтпа характер проблеми, реализмпа философилӗх тарӑнлӑхӗ.*
7. *В. Рзайӑн «Ҫамрӑк вӑхӑт» сӑвӑ кӗнекинчи шухӑшпа илем пӗрлӗхӗ.*
8. *«Аслати умӗн» тата «Пӑхӑр чӗлӗм» поэмӑсенчи вӑрҫӑ теми.*
9. *«Пушар» повеҫри ҫынлӑхпа чунлӑх ыйтӑвӗ, гуманизм идейи.*
10. *Иван Мучи тата «Капкӑн» журнал.*
11. *Ҫыравҫӑн кулӑшӗпе сатирин пӗлтерӗшӗ тата тӗллевӗсем.*
12. *Калавӗсенчи самана палли, геройсен шӑпи.*
13. *Н. Янкасӑн яш-кӗрӗме халалланӑ сӑввисен хӑйевӗрлӗхӗ, сӑнарлӑхӗ.*
14. *Лирика геройӗ пурнӑҫ илемне хӗрӳ ӗҫ шавӗнче шырани.*
15. *Иван Ивник - поэзире юрӑ жанрне аталантараканӗ, романс ӑсти, ҫамрӑклӑх юрӑҫи.*
16. *М. Ястран поэзийӗн тӗп туртӑмӗсем.*

РАЗДЕЛ 4. ЧУВАШСКАЯ ЛИТЕРАТУРА 20 ВЕКА (1940-1954)

Примерный перечень рассматриваемых вопросов:

1. *М. Н. Данилов-Чалдун - пӗчӗк калав ӑсти.*
2. *«Лизавета Егоровна» - вӑрҫӑ эпикин кӑтартуллӑ тӗслӗхӗ.*
3. *Ҫут ҫанталӑк ӳкерчӗкӗсемпе этем ӗҫӗ-хӗлӗн шайлашулӑхӗ.*
4. *«Икӗ вӑй» повеҫри сюжетпа сӑнарсен уйрӑмлӑхӗсем, конфликт пӗлтерӗшӗ.*
5. *П. Хусанкайӑн «Таня», «Аптраман тавраш» хайлавӗсен реализмӗ, героика пафосӗпе эпикӑлӑхӗ.*
6. *П. Хусанкайӑн «Тилли юррисем» ярӑмӑн жанр уйрӑмлӑхӗ, шухӑш пуянлӑхӗ.*
7. *М. Ваҫлейӗн пурнӑҫӗпе пултарулӑхӗ*
8. *Малтанхи поэзийӗн тӗп туртӑмӗсем*
9. *Митта поэзийӗнчи «лагерь» теми*
10. Л. Агаковӑн вӑрҫӑ калавӗсемпе повеҫӗсенчи приключенипе романтика тата детектив сӗмӗ.
11. «Ылтӑн вӑчӑра» повеҫри ҫынлӑхпа паттӑрлӑх теми.
12. Хв. Уярӑн «Шурча тавращӗнче» романӗнчи сӑнлавпа тишкерӳ аталанӑвӗ.
13. Романри сӑнарсен системи, вӗсене калӑпламалли мелсем.
14. «Шурча тавращӗнче» - чӑваш халӑхӗн историне сӑнласа паракан роман.
15. Илпек Микулайӗн «Хура ҫӑкӑр» - социалла- психологилле романӗн сюжет тытӑмӗ, нацилле сӑн-сӑпачӗ.
16. Романри сӑнарсене калӑпламалли мелсем.
17. Шерккей – 19 ӗмӗрти чӑвашӑн типлӑ сӑнарӗ.
18. Вӑрҫӑ хыҫҫӑнхи поэзии аталанӑвӗнчи эпика туртӑмӗ.
19. Я. Ухсайӑн «Кӗлпук мучи» поэмӑпа П. Хусанкайӑн «Тилли юррисем» ярӑмӑн жанр уйрӑмлӑхӗ, шухӑш пуянлӑхӗ.
20. В. Алентей хайлавӗсенчи социалла пурнӑҫ, кӑмӑл-сипет ыйтӑвӗсем.
21. «Хирте вӗршӗнсем вӗсӗҫҫӗ» повеҫӗнчи ҫӗр тата чун экологийӗ.
22. «Курӑксене тайса ҫил вӗрет» повеҫӗнчи кӑмӑл-сипет ыйтӑвӗн ҫивӗчлӗхӗ.
23. А. Артемьевӑн «Салампи» повеҫӗн сюжет ҫивӗчлӗхӗ, ӗҫсен кӑткӑслӑхӗпе драматизмӗ, сӑнарлӑхӗ.
24. «Ҫӑлтӑр ҫумӑрӗ» повеҫӗнчи вӑрҫӑпа тыл пурнӑҫӗн пӗрлӗхӗ.
25. А. Артемьевӑн сӑнарсене калӑплас ӗҫри психологизм витӗмӗ.
26. А. Артемьевӑн «Алтӑр ҫӑлтӑр», «Симӗс ылтӑн» повеҫӗсенчи пурнӑҫ ыйтӑвӗсем. Вӗсенчи лирикӑпа психологи паллисем.
27. 1960-1970 ҫулсенчи лирика нормӑланӑ виҫесенчен хӑтӑлса пыни.
28. Лиро-эпикӑлла тата лирикӑлла поэмӑсен жанр пуянлӑхӗ.

РАЗДЕЛ 5. ЧУВАШСКАЯ ЛИТЕРАТУРА 20 ВЕКА (1955-1970)

Примерный перечень рассматриваемых вопросов:

1. Ю. Сквоцов повеҫӗсемпе калавӗсен драмӑлла пафосӗ, «пӗчӗк» ҫынсен пысӑк чунӗсем, сӑнлав мелӗсем.
2. Ю. Скворцовӑн «Сурӑм хӗрӗ» повеҫӗн поэтикинчи пейзажпа портрет вырӑнӗ.
3. Ю. Скворцов калавӗсенчи драмӑлла пафос, сӑнлав мелӗсем, психологилӗх («Славию», «Пушмак йӗрӗ», «Юрӑҫ Ваҫҫа»).
4. М. Кипекӗн «Кайӑк тусӗ» романӗнчи кулленхи паттӑрлӑх, тасалӑх тата чыс ыйтӑвӗсене татса пани.
5. Романри тӗп тата пулӑшу пӗлтерӗшлӗ сӑнарсем, вӗсен пӗлтерӗшӗ.
6. Лиро-эпикӑлла тата лирикӑлла поэмӑсен жанр пуянлӑхӗ.
7. Поэзийӗнчи лирикӑлла-философилле туртӑм.
8. Н. Терентьев пьесисен хӑй евӗрлӗхӗ, жанр уйрӑмлӑхӗ.
9. Н. Терентьевӑн «Пушар лаши» драмокомедийӗн жанр уйрӑмлӑхӗсем, пьесӑри символсем.
10. А. Емельяновӑн «Шӑнкӑрав курӑкӗ» повеҫри тӗп сӑнарсем. Сюжетри философилӗх.
11. А. Емельяновӑн «Хура кӑрӑҫ» повеҫӗнчи характерсен типлӑхӗ. Сюжетпа сӑнар пултарӑвӗ.

РАЗДЕЛ 6. ЧУВАШСКАЯ ЛИТЕРАТУРА 20 ВЕКА (1980-1990)

Примерный перечень рассматриваемых вопросов:

1. Д. Гордеев повеҫĕсен поэтики. «Ҫич ҫунатлă кураю» повеҫĕнчи ҫитĕнекен ăрăва воспитани парас ыйтусене хускатни.

2. «Каҫма» повеҫĕнчи сăнарсен хăй евĕрлĕхĕ, сюжетпа конфликт ҫивĕчлĕхĕ.

3. Д. Гордеевăн «Пăсташ» романĕн поэтики. Хайлаври ĕлĕкхипе хальхи пурнăҫ ытăвĕсем.

4. Ю. Силэмĕн «Ҫылăхлă хĕрарăм» хайлавĕн жанр уйрăмлăхĕ.

5. Хайлаври сăнарсене калăплас мелсем, сюжетпа композици тытăмĕ.

6. В. Петров калавĕсемпе повеҫĕсенчи самана ыйтăвĕсен ҫивĕчлĕхĕ.

7. В. Петровăн «Венчет» калавĕпе «Венчет ҫĕрри» повеҫĕнче хускатнă тĕп ыйтусем. Вĕсенчи сăнар тăвас мелсем.

8. Н. Петровский-Теветкелĕн сонет ҫырас ăсталăхĕ. Сонечĕсемпе сонет кăшăлĕсен тематикипе стиль уйрăмлăхĕсем. Лирикăлла герой сăнарĕ.

9. Г. Айхи поэзийĕн хăйне евĕрлĕхĕ. Сăнарлăх, кĕвĕлĕх, шырав.

10. В. Энтип поэзийĕнчи философилĕх.

11. О. Туркайăн прозăлла сăввисен поэтики.

12. А. Юрату поэзийĕн хăй евĕрлĕхĕ.

13. Н. Силиверстова поэзийĕн сăнралăхĕ.

14. Н. Сидоров пьесисен конфликт ҫивĕчлĕхĕ.

15. Н. Сидоровăн «Ют йăвари куккук», «Кĕтрĕм сана, кĕтрĕм» драмисен тематики, конфликчĕ, сăнарĕсем.

РАЗДЕЛ 7. СОВРЕМЕННАЯ ЧУВАШСКАЯ ЛИТЕРАТУРА (2000-2015)

Примерный перечень рассматриваемых вопросов

1. Н. Петровскаян «Шурă лили» повеҫĕнчи сентиментализм паллисем.

2. Н. Петровскаян «Тăм тивнĕ чун», «Масар чартакĕ» хайлавĕсенче сăнарпа сюжет тăвас ăсталăх. Тĕп геройсен характеристики.

3. Н. Петровскаян «Ҫухатнă чыс» повеҫĕн сюжетпа стиль уйрăмлăхĕсем.

4. Н. Петровскаян «Шурă лили» тата «Ахрăм» повеҫĕсенчи сентиментализм туртăмĕ, тĕп проблемисем, сăнарсен типлăхĕ.

5. Н. Петровскаян «Хура ангел» романĕн хăйне евĕрлĕхĕ. Унти «мифла модернизм» паллисем, сăнар тăвас ăсталăх.

6. Улькка Эльменĕн «Кая юлнă ўкĕнў» повеҫĕнчи сăнлăхпа сăнарлăх мелĕсем. Геройсен характеристики.

7. «Упраймарăм сана…» романĕнчи кăмăл-сипет, психологизм паллисем, тĕп геройăн сăнарлăхĕ

8. «Качча кайсан» романĕнчи самана палли.

9. «Пепке ҫуралсан» повеҫĕнчи сăнар тăвас ăсталăх.

10. «Уйăх ҫинчи пике курнă…» повеҫĕнчи кăмăл-сипет ыйтăвĕн ҫивĕчлĕхĕ.

11. П. Эйзин, Ю. Сементер, Г. Юмарт поэзийĕнчи халăх сăмахлăхĕн пĕлтерĕшĕ.

12. Ю. Сементер пултарулăхĕнчи лирикăлла-философилле туртăм палăрни («Шĕнкрен», «Куҫҫуль», «Кăкшăм чăрăшĕн шухăшĕ»).

13. Г. Ефимов пултарулăхĕнчи лирикăлла туртăм, вăхăт туйăмĕ, психологилле тĕрĕслĕх.

14. Н. Ишентей сăввисен поэтики.

15. Н. Ишентейĕн «Ҫуралман ача сасси» поэминчи философи пĕлтерĕшĕ.

16. Б. Чиндыковăн «Хура чĕкеҫ», «Алăксем умĕнче» пьесисен сюжетпа композици уйрăмлăхĕсем.

17. Б. Чиндыковăн «Ҫатан карта ҫинчи хура хăмла ҫырли» трагедийĕн философилĕхĕ, унти кăмăл-сипет ыйтăвĕсем. Символсен пĕлтерĕшĕ.

Фонды тестовых заданий

А1. **Чăваш литератури историйĕпе теори хăнăхăвĕсем**

1. XIX ĕмĕрте литературăра йĕр хăварнă ҫыравҫă:

1) Ф. Павлов
2) Н. Терентьев
3) Е. Рожанский
4) И. Юркин

2. XX ĕмĕрĕн пĕрремĕш ҫурринче литературăра йĕр хăварнă ҫыравҫă:

1) С. Михайлов-Янтуш
2) И. Яковлев
3) С. Ялавин
4) А. Емельянов

3. XX ĕмĕрĕн иккĕмĕш ҫурринче литературăра йĕр хăварнă ҫыравҫă:

1) Ю. Скворцов
2) В. Митта
3) Ф. Павлов
4) Ҫ. Элкер

4. Кивĕ ҫырулăх вăхăтĕнче палăрнă ҫыравҫă:

1) Н. Бичурин
2) Х. Турхан
3) К. Иванов
4) Ҫеҫпĕл Мишши

5. XIX ĕмĕр вĕҫĕнчи поэт:

1) Уйăп Мишши
2) Я. Турхан
3) Н. Янкас
4) П. Хусанкай

6. XX ĕмĕрĕн пĕрремĕш ҫурринчи драматург:

1) Н. Терентьев
2) Г. Комиссаров
3) П. Осипов
4) М. Акимов

7. XX ĕмĕрĕн иккĕмĕш ҫурринчи прозаик:

1) Б. Чиндыков
2) Ю. Айташ
3) П. Эйзин
4) Д. Гордеев

8. «Сехет шаккать, шаккать кун-ҫул сехечĕ…» сăввăн авторĕ:

1) А. Алка
2) Энтип Ваҫҫи
3) П. Яккусем
4) Н. Теветкел

9. «Хĕр чухнехи пурнăҫа хăналăха теҫҫĕ» сăмахсем мĕнле хайлавăн эпиграфĕ?

1) «Хура ҫăкăр»
2) «Салампи»
3) «Таната»
4) «Уках хурăнĕ»

10. П. Осиповăн вариантлă хайлавĕ:

1) «Пирĕн пурнăҫ хăтлăхра - Айтар»
2) «Элкей Павăлĕ – Пиччĕшĕпе шăллĕ»
3) «Кушар – Кăкламан тымарсем»
4) «Кулленхи симфони – Хаярлăхпа юрату»

11. Калав вăл –

1) ҫын пурнăҫĕнчи пĕр-икĕ ĕҫ е пулăм ҫинчен калакан пысăках мар прозăллă хайлав

2) *пĕр çын сăнарĕпе çыхăннă ĕç-хĕле сăнлани*
3) *çын пурнăçĕнчи пысăк тапхăра кăна мар, ăрусен çыхăнăвне те сăнлани*
4) *чун-чĕре хумханăвне, шухăш-туйăма сăвăласа пĕлтерекен хайлав*

12. Повесть вăл –
1) *çын пурнăçĕнчи пысăк тапхăра кăна мар, ăрусен çыхăнăвне те сăнлани*
2) *пĕр çын сăнарĕпе çыхăннă ĕç-хĕле сăнлани*
3) *чун-чĕре хумханăвне, шухăш-туйăма сăвăласа пĕлтерекен хайлав*
4) *çын пурнăçĕнчи пĕр-икĕ ĕç е пулăм çинчен калакан пысăках мар прозăллă хайлав*

13. Роман вăл –
1) *пĕр çын сăнарĕпе çыхăннă ĕç-хĕле сăнлани*
2) *чун-чĕре хумханăвне, шухăш-туйăма сăвăласа пĕлтерекен хайлав*
3) *ĕç-пуç драмăлла конфликт мелĕпе йĕркеленет*
4) *çын пурнăçĕнчи пысăк тапхăра кăна 23аар, ăрусен çыхăнăвне те сăнлани*

14. Лирика вăл –
1) *чун-чĕре хумханăвне, шухăш-туйăма сăвăласа пĕлтерекен хайлав*
2) *пĕр çын сăнарĕпе çыхăннă ĕç-хĕле сăнлани*
3) *ĕç-пуç драмăлла конфликт мелĕпе йĕркеленет*
4) *çын пурнăçĕнчи пысăк тапхăра кăна 23аар, ăрусен çыхăнăвне те сăнлани*

15. Драма вăл –
1) *çын пурнăçĕнчи пысăк тапхăра кăна 23аар, ăрусен çыхăнăвне те сăнлани*
2) *ĕç-пуç драмăлла конфликт мелĕпе йĕркеленет*
3) *пĕр çын сăнарĕпе çыхăннă ĕç-хĕле сăнлани*
4) *чун-чĕре хумханăвне, шухăш-туйăма сăвăласа пĕлтерекен хайлав*

16. Я. Ухсайăн «Кĕлпук мучи» хайлавĕ вăл –
1) *сăвăлла роман*
2) *калав*
3) *баллада*
4) *поэма*

17. А. Емельяновăн «Хура кăрăç» хайлавĕ вăл –
1) *эпикăлла роман*
2) *прозăлла сăвă*
3) *повесть*
4) *новелла*

18. Илпек Микулайĕн «Хура çăкăр» хайлавĕ вăл –
1) *социалла-публицистикăлла роман*
2) *философилле роман*
3) *социалла-йăла романĕ*
4) *эпикăлла роман*

19. Хăшĕ Ю. Скворцов повеçĕ мар?
1) *«Шăннă куççуль»*
2) *«Уках хурăнĕ»*
3) *«Сурăм хĕрĕ»*
4) *«Хĕрлĕ мăкăнь»*

20. Н. Теветкел кăмăллакан жанр?
1) *элеги*
2) *ода*
3) *сонет*
4) *поэма*

21. «Хайла тытăмĕ» термина тĕрĕс уçса паракан хурава палăртăр:
1) *пролог, ĕç умĕ, ĕç пуçламăшĕ, ĕç тĕвĕленĕвĕ, ĕç аталанăвĕ, хĕрсе çитнĕ тапхăр, ĕç вĕçленĕвĕ, эпилог*

2) *фабула, композици*
3) *хайлав содержанийĕ*
4) *темипе тĕп шухăшĕ*

22. «Тĕп шухăш» вăл –
1) *хайлавра сăнласа кăтартнă пулăмăн пысăк шухăшĕ, пĕлтерĕшĕ*
2) *хайлавра мĕн çинчен каласа кăтартни*
3) *илемлĕ хайлавăн пĕтĕмĕшле тытăмĕ*
4) *литература хайлавĕнче пĕрин хыççăн тепри пулса иртекен ĕç-пулăмсен пĕтĕмĕшле йĕрки*

23. «Сюжет» вăл –
1) *тĕп, иккĕмĕшле е пулăшу пĕлтерĕшлĕ сăнарăн вăрăм калаçăвĕ*
2) *тĕп текстри ĕç-пулăма йĕркелесе пыракан, хайлаври сăнар-характера пур енлĕн уçма пулăшакан литература ăнлавĕ*
3) *сăнар курăмларах, уçăмлăрах пултăр тесе икĕ е виçĕ сăнар çинчен черетпе çырса кăтартни*
4) *илемлĕ хайлавра сăнарсен, ушкăнсен, характерсен хушшинчи хирĕçӳ, кĕрешӳ*

24. «Литература геройĕ» вăл –
1) *илемлĕ хайлаври персонаж, ĕç тăвакан тĕп çын*
2) *çын сăнне, яланах, çут çанталăкри пулăмсене сăмахпа сăнласа кăтартни*
3) *илемлĕ хайлавра геройăн тулаш енне сăнласа пани*
4) *литературăри хайлавсенчи геройăн пĕтĕмĕшле ячĕ*

25. Лирикăлла герой тĕл пулакан жанр?
1) *новелла*
2) *баллада*
3) *калав*
4) *очерк*

Б. Халăх сăмахлăхĕпе кивĕ тата çĕнĕ çырулăх вăхăтĕнчи чăваш литературинчен

1. Ваттисен сăмахĕсемпе каларăшсен ушкăнĕ?
1) *ĕç пирки каланисем*
2) *тĕрĕслĕхпе чăнлăх пирки калакансем*
3) *пĕр-пĕринпе килĕштерсе пурăнма каланисем*
4) *пурте кĕреççĕ*

2. Тупмалли юмах çинчен халăхра çапла каланă:
1) *«Юмах ярăп юптарăп, йăнăш çулпа чуптарăп»*
2) *«Автанпа ака турăм, йăран хĕррине ларса кантăм»*
3) *«Юратса кĕтме пĕлекенсем телейлĕ»*
4) *«Пĕлсен те – калăп, пĕлмесен те - калăп»*

3. К. Ивановăн «Икĕ хĕр» юмахĕн тĕсне палăртăр
1) *тупмалли юмах*
2) *халăх юмахĕ*
3) *литература юмахĕ*
4) *сутмалли юмах*

4. Н. Шупуççынни çырнă юмах.
1) *«Хитре Чĕкеç»*
2) *«Ăслă суеçĕ»*
3) *«Вĕри çелен»*
4) *Пурте*

5. «Вĕç-вĕç куккук» мĕнле юрăсем шутне кĕрет?
1) *халăх юрри*
2) *литература юрри*
3) *илемлетнĕ халăх юрри*

4) *сурхури юрри*
6. «Алран кайми аки-сухи» мĕнле юрăсем шутне кĕрет?
1) *ĕçкĕ юрри*
2) *кĕреке юрри*
3) *такмак*
4) *уяв юрри*
7. «Уй варринче» мĕнле юрăсем шутне кĕрет?
1) *истори юрри*
2) *улах юрри*
3) *салтак юрри*
4) *ĕçкĕ-çикĕ юрри*
8. Юрă сăмахесене малалла тăсăр: «Уй варринче лаштра юман,
Атте тесе ай кайрăм та,…»
1) *«Килех, тусăм», - ай темерĕ:*
Чун хурланчĕ - макăртăм та…
2) *«Килех, чунăм», - ай темерĕ:*
Чун хурланчĕ - макăртăм та…
3) *«Килех, ывлăм», - ай темерĕ:*
Чун хурланчĕ – макăртăм та…
4) *«Килех, юлташ», ай – темерĕ:*
Чун хурланчĕ – макăртăм та…
9. «Вĕлле хурчĕ» юрă авторĕ?
1) *халăх*
2) *Ф. Павлов*
3) *И. Тукташ*
4) *А. Асламас*
10. «Вăш-вăш, вăш-вăш ай çил вĕрет,
Каш-каш, каш-каш вăрман кашлать» сăмахсем хăш юрăран?
1) *«Вĕлле хурчĕ»*
2) *«Алран кайми аки-сухи»*
3) *«Линкка-линкка»*
4) *«Хĕл илемĕ»*
11. Кивĕ çырулăх вăхăтĕнчи чăваш литературинче палăрнă çыравçă
1) *Н. Бичурин*
2) *И. Яковлев*
3) *Çеçпĕл Мишши*
4) *К. Иванов*
12. Н. Бичурин хайлавĕсен жанр уйрăмлăхĕ?
1) *ода*
2) *сăвă*
3) *очерк*
4) *пурте*
13. «Байкал» очерк тĕсĕ
1) *илемлĕ*
2) *çул çӳрев*
3) *аса илӳ*
4) *сăн-сăпат*
14. Никита Бичурин ăçта çуралнă?
1) *Элĕк районĕнчи Тури Выльра*
2) *Шăмăршă районĕнчи Виçпӳрт Шăмăршăра*
3) *Шупашкар районĕнчи Шемшерте*

4) *Патăрьел районĕнчи Нăрваш Шăхалĕнче*
15. Н. Бичурин кам пулнă?
1) *историк*
2) *монах*
3) *çыравçă*
4) *пурте тĕрĕс*
16. «Байкал» очеркра асăннă географи объекчĕсем
1) *Иркутск хули*
2) *Селенга шывĕ*
3) *Байкал кӳлли*
4) *пурне те*
17. Çĕнĕ çырулăх вăхăтĕнчи чăваш литературинче палăрнă çыравçă?
1) *И. Юркин*
2) *М. Федоров*
3) *Г. Кореньков*
4) *Пурте*
18. Çĕнĕ çырулăх вăхăтĕнчи чăваш литературинче палăрнă драматург?
1) *Г. Тимофеев*
2) *Х. Турхан*
3) *Г. Комиссаров*
4) *Г. Кореньков*
19. М. Федоровăн «Арçури» хайлавĕн хавхи (пафосĕ)?
1) *синкерлĕ*
2) *çĕкленӳллĕ*
3) *паттăрлăх*
4) *мăнаçлăх*
20. «Арçури» хайлаври «хуньăм хĕрĕ хура хĕр» кам вăл?
1) *арçури*
2) *Карчăк Микули*
3) *Хĕветĕр савни*
4) *Хĕветĕр арăмĕ*
21. М. Федоровăн «Арçури» хайлавĕнчи арçури йышăнакан сăнар.
1) *таркăн салтак*
2) *çурхи сурăх*
3) *анчăк*
4) *пурне те*
22. К. Ивановăн «Нарспи» поэмин сыпăкĕсен шучĕ
1) *11*
5) *16*
6) *12*
4) *14*
23. К. Ивановăн «Нарспи» поэмин çырав меслечĕ
1) *критикăлла реализм*
2) *постмодернизм*
3) *реализм*
4) *классицизм*
24. К. Ивановăн «Нарспи» поэминче юратакансене çут çанталăк мĕнле пулăшать?
1) *«пуçне тайса çул парать»*
2) *«урнă йытă пулса шелсĕр тулать»*
3) *«хĕвелĕ те вăтанса вăрман хыçне пытанать»*
4) *«анчах вăрман ăшĕнче хура кайăк чăйлатать»*

25. «Нарспи сăвви» виçе вăл –
1) *тăватă йĕркеллĕ катрен*
2) *вун тăватă йĕркеллĕ сăвă*
3) *пилĕкшер катренлă сăвă йĕрки*
4) *вунă диптихран тăракан сăвă йĕрки*

В. XX ĕмĕрĕн пĕрремĕш çурринчи литературăран

1. И. Яковлевăн «Чăваш халăхне» халала çырнă çул
1) *1921*
2) *1901*
3) *1918*
4) *1922*

2. И.Я. Яковлев Чĕмпĕрте вĕренекенсем умĕнче кам хайлавне малтанхи хут вуласа парать?
1) *Федор Павловăнне*
2) *Георгий Тал-Мăрсанне*
3) *Константин Ивановăнне*
4) *Марфа Трубинанне*

3. Мĕн вăл халал?
1) *уйрăлса каякан çын юлакансене асра тытма, пурнăçлама хушса, вĕрентсе каланă сăмах е парса хăварнă пурлăх*
2) *тав туса, ырă сунса калани*
3) *хисеплесе, ырă сунса ятарлă пĕлтернĕ сăмах*
4) *ватти çамрăка вĕрентсе каланă сăмах*

4. Чĕмпĕр шкулĕнчен вĕренсе тухнă «Вĕри çĕлен» поэма авторĕ
1) *К. Иванов*
2) *Г. Кореньков*
3) *Н. Шупуççынни*
4) *В. Игнатьев*

5. И.Я. Яковлев вĕренекенĕ, «Мул» повеçĕн авторĕ
1) *П. Васильев*
2) *И. Иванов*
3) *И. Юркин*
4) *М. Федоров*

6. Çеçпĕл Мишши çуралнă ял
1) *Слакпуç*
2) *Касаккасси Шĕкĕр*
3) *Шăхасан*
4) *Остер*

7. Çеçпĕл Мишшин юратăвĕ
1) *Анна Каренина*
2) *Наташа Ростова*
3) *Анастасия Червякова*
4) *Татьяна Ларина*

8. Çеçпĕл Мишшин «Ĕнер йывăç пахчи кăмăлне
Кун каçах туй турĕ çуркунне» сăмахĕсенче мĕнле илемлĕх мелĕ пур?
1) *Эпитет*
2) *Сăпатлантару*
3) *Синегдоха*
4) *Танлаштару*

9. Çеçпĕл Мишшин трагедийĕн сăлтавĕ
1) *аптратса çитернĕ чирĕ*
2) *савнă çыннипе юнашар пулайманни*
3) *пурнăç чăнлăхĕпе Çеçпĕл идеалĕ хирĕçĕве кĕни*
4) *пурте тĕрĕс*

10. Çеçпĕл Мишши çырман хайлав
1) *«Вăрман ачисем»*
2) *«Юншăх»*
3) *«Упик»*
4) *«Ултăк»*

11. Çеçпĕл Мишшин «Тăван çĕршыв, е сан та вăю пĕтрĕ?
Е чăваш чĕлхин хăват çĕтрĕ?» çавра хăш сăввинчен?
1). *«Чăваш, чăваш»*
2) *«Тинĕсе»*
3) *«Йывăр шухăшсем»*
4) *«Пуласси»*

12. Ф. Павлов пултарулăхĕн тапхăрĕсем (хăшĕ ытлашши)
1) *Патăрьел-Иккасси тапхăрĕ*
2) *Крым тапхăрĕ*
3) *Чĕмпĕр тапхăрĕ*
4) *Шупашкар тапхăрĕ*

13. Ф. Павлов çырнă хайлав
1) *«Йăсăркка»*
2) *«Эссепе»*
3) *«Раççей»*
4) *«Шурă кăвакарчăн»*

14. Ф. Павловăн «Ялта» пьесин жанр тĕсĕ
1) *трагеди*
2) *комеди*
3) *драма*
4) *фарс*

15. Ф. Павловăн «Ялта» драминче çак сăмахсене кам кама калать? «Эсĕ хăрушă этем. Сан сăмахусене илтсен сивĕсĕр шăнса каймалла. Эпир çакă начар пӳртре те телейлĕ пурăнатпăр. Упăшка мана юратать».
1) *Пăрчăкан Çтаппана*
2) *Елюк Ванюка*
3) *Елюк Çтаппана*
4) *Йăскар Муççана*

16. Ф. Павловăн «Ялта» драминче Елюк мĕншĕн шыва сиксе вилме тăрать?
1) *Ачи вилнĕрен*
2) *Тарçара ĕçлесе ывăннăран*
3) *Ванюк вилни пирки суя çыру илнĕрен*
4) *Пурăнма йăлăхтарнăран*

17. XX ĕмĕр пуçламăшĕнчи литературăри психологилле проза ăсти
1) *Ю. Скворцов*
2) *А. Артемьев*
3) *С. Ялавин*
4) *Н. Петровская*

18. С. Ялавинăн «Çул çинче» хайлавăн жанр тĕсĕ
1) *повесть*
2) *новелла*
3) *калав*
4) *очерк*

19. С. Ялавинӑн «Çул çинче» калавӑн теми?

1) *Юратупа туслӑх*

2) *Пурнӑçпа вилӗм*

3) *Çемье*

4) *Ачасене пӑхса çитӗнтерес*

20. С. Ялавинӑн «Çул çинче» калавӑн темине палӑртакан предложени

1) «Ваттисем вилсе пыраççӗ, вӗсем вырӑнне ачасем çуралаççе, ӳссе çитӗнсен – каччӑсем авланаççӗ, хӗрсем качча каяççӗ. Çапла вӑл пурнӑç»

2) «Улькkaç каймастӑп тесе татса калаймарӗ. Миккулка çине куç хӳрипе вӑтанкаласа пӑхса илчӗ те пичӗ пӗçерсе кайнипе пуçне усрӗ»

3) «Çав вӑхӑтра амӑшӗ ӑна ан кай, кӑçаллӑха тӑр тесен, вӑл ӑна хирӗç кӑшкӑрса пӑрахма хатӗр»

4) «Аккӑшӗпе питӗ килӗштерсе пурӑнаççӗ вӗсем. Халь вӑл N ялӗнче пурӑнать»

21. С. Ялавинӑн «Çул çинче» калавӑн пуплев сийӗсене палӑртӑр

1) *Автор-калуçӑн*
2) *Улькkaçӑн*
3) *Урттемейӗн*
4) *Пурте тӗрӗс*

22. С. Ялавинӑн «Çул çинче» калаври çӑк сӑмахсенче мӗнле троп пытаннӑ? «Йывӑççем хӑрушшӑн, чуна сӗвӗртсе пӗр-пӗринпе темӗскер çинчен васкаса калаçса илчӗç те хашлатса хуйхӑрса ячӗç»

1) *Гипербола (пысӑклату)*
2) *Градации (вӑйлату)*
3) *Олицетворени (чӗрӗлӗх)*
4) *Метафора*

23. С. Ялавинӑн «Çул çинче» калавра çӑк сӑмахсене кам калать? «Манӑн паян юрлас килет, йӗрес килет, такама тытса хӗнес килет!»

1) *Миккулкка*
2) *Ерхип*
3) *Урттемей*
4) *Калуçӑ*

24. С. Ялавинӑн «Çул çинче» калавра Улькkaç аккӑшне туя чӗнме мӗнле çулпа каять?

1) *Хир урлӑ*
2) *Тавра çул*
3) *Вӑрман витӗр*
4) *Пурте тӗрӗс*

25. XX ӗмӗрӗн пӗрремӗш тата иккӗмӗш çурринчи литературӑра палӑрнӑ сӑвӑç

1) *Çеçпӗл Мишши*
2) *Николай Шупуççынни*
3) *Митта Ваçлейӗ*
4) *Валерий Туркай*

Г. XX ӗмӗрӗн иккӗмӗш çурринчи литературӑран

1. Митта Ваçлейӗ калӑпланӑ сӑвӑ ярӑмӗ

1) *«Тилли юррисем»*
2) *«Çурçӗр сӑввисем»*
3) *«Тайӑр»*
4) *«Çӗр чунӗ»*

2. «Ан тив, хисеп те, чыс та ан курам,
Пин юррӑран пӗри анчах юлайтӑр.
Ӑна тӑван ыр кӑмӑлпа юрлатӑр, -
Вара ман канлӗ пулӗччӗ тӑпрам» çаврана Митта Ваçлейӗн хӑш сӑввинчен илнӗ?

1) *«Анатри юрӑ»*
2) *«Тайӑр»*
3) *«Пит маттур-çке Иванов бульварӗ»*
4) *«Чул çыран хӗрринче»*

3. Митта Ваçлейӗ «Тайӑр» ярӑма хӑш вӑхӑтри сӑввисене кӗртнӗ?

1) *Чи малтанхи сӑввисене*
2) *Мӑшӑрӗпе ачисене халалланисене*
3) *Таван çӗр-шыва халалланисене*
4) *Пуç илере (ссылкӑра) çырнисене*

4. Митта Ваçлейӗн хайлавӗсем.

1) *«Тайӑр» ярӑм, «Анатри юрӑ», «Чул çыран хӗрринче»*
2) *«Кӗрхи илем», «Тайӑр» ярӑм, «Юратрӑм эп, хирсем, сире»*
3) *«Виçӗ хӑват», «Анатри юрӑ», «Сехет шаккать, шаккать… »*
4) *«Юратрӑм эп, хирсем, сире», «Чул çыран хӗрринче», «Укӑлча умӗнче»*

5. Ю. Скворцовӑн «Хӗрлӗ мӑкӑнь» хайлавӗн жанр тӗсӗ

1) *социалла йӑла повеçӗ*
2) *лирикӑлла повесть*
3) *психологилле повесть*
4) *лирикӑлла-философилле калав*

6. Ю. Скворцовӑн «Уках хурӑнӗ» повеçӗнчи сӑнар

1) *Хӗветли*
2) *Сухви*
3) *Сайте*
4) *Хреççи*

7. Ю. Скворцовӑн «Уках хурӑнӗ» повеçӗнче сӑнланнӑ тапхӑр

1) *Иккӗмӗш тӗнче вӑрçи вӑхӑтӗнчи тата ун хыççӑнхи пурнӑç*
2) *Иккӗмӗш тӗнче вӑрçи вӑхӑтӗнчи пурнӑç*
3) *XX ӗмӗр пуçламӑшӗнчи тапхӑр*
4) *XX ӗмӗр вӗçӗнчи тапхӑр*

8. Ю. Скворцовӑн «Уках хурӑнӗ» повеçӗнчи символсем

1) *Кайӑксен юрри, вӑрман, хурӑн, легенда*
2) *Вӑрман, хурӑн, легенда, лӗпӗш*
3) *Сарӑ кайӑк, лӗпӗш, вӑрман*
4) *Вӑрман кушакӗ, хурӑн, çумӑр*

9. Ю. Скворцов «Уках хурӑнӗ» повеçӗнче эпиграфсене ӑçтан илнӗ?

1. *Сӑвӑсенчен*
2. *Проза хайлавӗсенчен*
3. *Легендӑсенчен*
4. *Халӑх юррисенчен*

10. Ю. Скворцовӑн «Ултӑк» калавӑн теми

1) *Юратупа туслӑх*
2) *Ачисем ватӑ ашшӗ-амӑшне манни*
3) *Тӑван çӗр-шыва юратни*
4) *Пурнӑçпа вилӗм*

11. Ю. Скворцовӑн «Пушмак йӗрӗ» калаври Паньӑн чӗлхесӗрлӗхӗ мӗне пӗлтерет?

1) *Çынсемпе калаçас килменнине*
2) *Шухӑшӗсене ыттисенчен пытарнине*
3) *Çут тӗнче хушшинче ӑнланулӑхпа килӗшӳлӗх çуккине*

4)Тӗнчере ытлашши çын пулнине

12. А. Артемьевӑн «Саламӑн» повеçӗн жанр тӗсӗ

1) *романтикӑлла повесть*

2) *лирикăлла повесть*
3) *психологилле повесть*
4) *философилле повесть*

13. А. Артемьевăн «Симĕс ылтăн» повеçĕн тĕсĕ
1) *сентименталлă*
2) *социалла-психологилле*
3) *лирикăлла психологилле*
4) *трагедилле*

14. А. Артемьевăн «Салампи» повеçĕнчи Алмазовпа Салампи туйăмĕсене палăртмалли мел
1) *Диалог (калаçу)*
2) *Портрет (сăнласа пани)*
3) *Çут çанталăк пулăмĕсем*
4) *Ăшри монолог*

15. А. Артемьевăн «Симĕс ылтăн» повеçри тĕп хирĕçӳ (конфликт)
1) *Актаевпа Аюхин хушшинче*
2) *Аюхинпа Нина хушшинче*
3) *Савировпа Кузнецов хушшинче*
4) *Нинăпа Актаев хушшинче*

16. А. Артемьевăн «Симĕс ылтăн» повеçре «Хăмла аври тем чул явăнсан та шучă вĕçне çитсе тухатех, вара усăнать» сăмахсем кама пырса тивеççĕ?
1) *Валентин Актаева*
2) *Федор Ивановича*
3) *Варсун Аюхина*
4) *Нина Атласкинăна*

17. Илпек Микулайĕн «Хура çăкăр» хайлавĕн жанр паллисем
1) *социалла йăла романĕ*
2) *социалла-психологилле роман*
3) *историлле роман*
4) *роман-эпопея*

18. Илпек Микулайĕн «Хура çăкăр» роман пуçламăшĕн эпиграфĕ
1) *«Ĕмĕр сакки сарлака»*
2) *«Хура çăкăр çиекен хур пулман, тет»*
3) *«Сунтал пулсан – чăтнă пул, мăлатук пулсан – хытăрах çап»*
4) *«Çапла иртрĕ пурăнăç»*

19. Илпек Микулайĕн «Хура çăкăр» романче Селимен Кантюк килĕнче пурăннин сăлтавĕ
1) *Кантюк ывăлне качча кайма хатĕрленет*
2) *Тухтартан пытанса пурăнать*
3) *Ашшĕ «сутса» янăран*
4) *Ашшĕ-амăшĕпе килĕшсе таталнă*

20. Илпек Микулайĕн «Хура çăкăр» романри нумай стильлĕх
1) *Лирикăлла, камитлĕ, публицистикăлла, психологилле, трагизмла*
2) *Лирикăлла, публицистикăлла, философилле, иронилле*
3) *Трагизмла, философилле, психологилле*
4) *Публицистикăлла, кулăшла, трагизмла*

21. Илпек Микулайĕн «Хура çăкăр» романри Шерккей çемьи хăçан арканма пуçлать?
1) *Шерккей ашшĕн мулне тупнă хыççан*
2) *Сайте вилнĕ хыççан*
3) *Кантюк патне кайса курнă хыççăн*
4) *Селимене вăрлаттарса янă хыççан*

22. А. Емельяновăн "Хура кăрăç" повеçĕнчи Крыслов вăрманĕн ячĕ
1) *Крыслов вăрманĕ*
2) *Крыслов кати*
3) *Крыслов Швейцарийĕ*
4) *Крыслов уçланки*

23. А. Емельяновăн "Хура кăрăç" хайлавĕнчи "Ачана тĕрĕс чĕреллĕ ӳстермерĕн эс"сăмахсене калакан герой.
1) *Федор Кузьмич*
2) *Семен Крыслов*
3) *Лариван Васильч*
4) *Урине*

24. 1980-1990-мĕш çулсенчи вăхăтпа çын пĕрлĕхне шухăшлавлă ăнлантаракан поэтсем:
1) *А. Юман, Г. Айхи, Н. Исмуков*
2) *С. Сатур, М. Сениэль, И. Вутлан*
3) *Ю. Силэм, Л. Сарине, П. Эйзин*
4) *М. Сироткин, М. Кипек, В. Алентей*

25. Н. Терентьевăн «Пушар лаши» пьесинчи Якку кампа пĕрлешет?
1) *Ливатипе*
2) *Сухвипе*
3) *Клавьепе*
4) *Марьепе*

Д. Паянхи литературăран

1. Н . Петровскаян "Шурă лили" повеçĕнчи Гальăн профессийĕ:
1) *врач*
2) *доярка*
3) *агроном*
4) *учитель*

2. Н. Петровскаян "Шурă лили" повеçĕнчи Надьăпа Галя…
1) апп ăшĕпе йăмăкĕ
2) туссе м
3) ĕç тешсем
4) институтра пĕрле вĕренекенсем

3. Хайлавпа автор ячĕсене тĕрĕс тупса палăртăр.

1) *Н. Петровская*	1. *"Çил-тăманлă каç"*
2) *Д. Гордеев*	2. *"Çурта кунĕ"*
3) *А. Емельянов*	3. *"Юхать юхан шыв"*
4) *Л. Таллеров*	4. *"Хура кăрăç "*

4. Ю. Сементерĕн чăвашлăх темипе çырнă сăввисем:
1) *«Амăшĕн чунĕ», «Эпир чăвашсем, чăвашсем пуласшăн», «Çӳл тӳпене пăхса каланă сăмахсем»*
2) *«Куççуль», «Çăка çулçи çырăвĕсем»*
3) *«Уçланкăри палан», «Амăш чунĕ»*
4) *«Шурăм пуç», «Телей кайăкĕ»*

5. П. Афанасьев _______Республикинче çуралса ӳснĕ
1) *Чăваш*
2) *Тутар*
3) *Пушкăрт*
4) *Мари*

6. П. Афанасьевăн психологилле калавĕсемпе повеçĕсем:
1) *«Вучах», «Пурăн, юрату», «Арçури»*

2) *«Эс ҫирĕм иккĕреччĕ», «Алран кайми»*
3) *«Юратăр тĕнчене», «Ҫулсем, сăнсем, туссем»*

7. 1980-1990-мĕш ҫулсенчи вăхăтпа ҫын пĕрлĕхне шухăшлавлă ăнлантаракан поэтсем:

1) *А. Юман, Г. Айхи, Н. Исмуков*
2) *С. Сатур, М. Сениэль, И. Вутлан*
3) *Ю. Силэм, Л. Сарине, П. Эйзин*
4) *М. Сироткин, М. Кипек, В. Алентей*

8. Ача-пăчапа яш-кĕрĕм поэзине аталантаракансем:

1) *Н. Ишентей, Д. Гордеев, В. Петров*
2) *П. Ялкир, А. Ыхра, Н. Ытарай*
3) *Ю. Айташ, С. Павлов, П. Хусанкай*
4) *С. Сатур, Л. Сачкова, Н. Ишентей*

9. «Уҫланкăри палан» юрă сăмахĕсен авторĕ:

1) *Светлана Асамат*
2) *Валем Ахун*
3) *Юрий Сементер*
4) *Раиса Сарпи*

10. Г. Айхин хайлавĕсене палăртăр:

1) *«Аттесен ячĕпе», «Чĕрĕ тĕвĕ»*
2) *«Чул пикеҫ», «Улăп» эпос сыпăкĕсем*
3) *«Хĕвел кĕлти», «Халал»*
4) «Ҫурхи йĕпхӳ», «Искай Пайтулĕ»

11. Ю. Айташăн сăвăлла романĕ:

1) *«Искай Пайтулĕ»*
2) *«Атнер»*
3) *«Пĕтĕм пурнăҫшăн ҫĕкленнĕ музыка»*
4) *«Ҫĕрлехи тĕлпулу»*

12. Хайсен пьесинче социаллă, мораль ыйтăвĕсене ҫивĕч хускатса психологиллĕ конфликтра тишкернĕ автăр:

1) *А. Чебанов*
2) *Н. Угарин*
3) *В. Туркай*
4) *пурте тĕрĕс*

13. Н. Сидорова мĕнле спектакльшĕн Чăваш Республикин Патшалăх премине парса чыс тунине палăртăр:

1) *«Хӳхĕм хĕрĕн хӳхлевĕ»*
2) *«Шупашкарти савни»*
3) *«Ют йăвари куккук»*
4) *пĕри те тĕрĕс мар*

14. «Ҫатан карта ҫинчи хура хăмла ҫырли» драма авторĕ:

1) *А. Чебанов*
2) *Н. Сидоров*
3) *Б. Чиндыков*
4) *Н. Угарин*

15. Пьеса авторĕсене тĕрĕс палăртăр:

1) *«Ҫатан карта ҫинчи хура хăмла ҫырли»*	*1) Н. Угарин*
2) *«Ăҫта эс, ҫăлăнăҫ?»*	*2) Б. Чиндыков*
3) *«Таркăн»*	*3) Н. Сидоров*
4) *«Мăнкун умĕн»*	*4) В. Туркай*